

E-UTTALSINLÄRNING
– EN KVALITATIV INNEHÅLLSANALYS
AV SVENSKA OCH ENGELSKA
UTTALSWEBBPLATSER SOM
INLÄRNINGSMATERIAL FÖR
SJÄLVSTUDIER

Kaisa Tuomiranta

Magisteravhandling i svenska

Jyväskylä universitet

Institutionen för språk

Termin 2012

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

Tiedekunta: Humanistinen tiedekunta	Laitos: Kielten laitos
Tekijä: Kaisa Tuomiranta	
Työn nimi: E-uttalsinlärning – En kvalitativ innehållsanalys av svenska och engelska uttalswebbplatser som inlärningsmaterial för självstudier	
Oppiaine: Ruotsin kieli	Työnlaji: Maisterintutkielma
Aika: Joulukuu 2012	Sivumäärä: 91
<p>Alati muuttuvassa ja kansainvälistyvässä informaatioyhteiskunnassa kansalaisilta vaaditaan monipuolista, erityisesti suullista, kielitaitoa ja teknistä osaamista sekä kykyä ja halua jatkuvaan itsensä kehittämiseen ja uuden oppimiseen. Näihin 2000-luvun perustaitovaatimuksiin pureutuu myös tämä tutkimus teemoillaan ääntäminen, e-oppiminen ja itseopiskelu. Ajankohtaisuudestaan huolimatta ääntämisen itseopiskelu Internet-pohjaisten materiaalien avulla ei ole tätä ennen herättänyt syvempää kiinnostusta tutkijoiden keskuudessa.</p> <p>Tämän kaikille ääntämisen oppijoille suunnatun tutkimuksen tarkoituksena on selvittää, minkälaisia sivustoja netistä löytyy, joiden avulla ruotsin ja/tai englannin kielen oppija voi opetella ja harjoittaa ääntämistätietojaan ja -taitojaan itsenäisesti. Lähestyn ääntämissivustoja oppimateriaalin näkökulmasta ja tutkin niitä hypertexteinä.</p> <p>Analysoin sivustoja kvalitatiivisen sisällönanalyysin keinoin tutkimuskysymysten <i>Mitä sivustoilla voi oppia?</i> ja <i>Miten sivustoilla voi oppia?</i> pohjalta luotujen analyysikategorioiden <i>Sisältö</i> ja <i>Metodit</i> mukaisesti. Sivustoja etsin Internetistä hakukone Googlen avulla tarkoin valituilla hakusanoilla ja sivustot lopulliseen analyysiin valitsen eliittiotannalla. Kumpaakin kieltä kohden analysoin yhteensä kymmenen ääntämissivustoa. Pettymyksekseni merkittävin löydös oli ruotsin ääntämissivustojen harvalukuisuus: ensimmäisessä materiaalinkerussa löytyi hakusanojen modifioinnista huolimatta vain yksi kriteerit täyttävä, täysin ääntämissivuston määritelmää vastaava sivusto. En kuitenkaan ollut valmis luopumaan aiheesta: epäkohta on mielestäni tärkeä tuoda esiin ja toisaalta halusin myös esitellä löytämäni englannin ääntämissivustot. Koska Internetistä löytyy ääntämissivustojen lisäksi myös muita ääntämisen oppimiseen soveltuvia sivustoja, päätin laajentaa ääntämissivuston määritelmää ja valikoida uusista tuloksista analyysiin monipuolisimmat.</p> <p>Vaikka palautteenannossa ja ohjeistamisessa on vielä laajasti puutteita, uskon silti vahvasti sivustojen potentiaaliin oppimismateriaalina. Jatkossa olisikin mielenkiintoista tutkia mm. miten varsinainen kohderyhmä, itsenäiset oppijat, kokevat sivustot ja millaisia oppimistuloksia sivustojen avulla on mahdollista saavuttaa.</p>	
Avainsanat: ruotsin kieli, englannin kieli, ääntäminen, e-oppiminen, itseopiskelu, oppimateriaali, nettisivusto	
Säilytyspaikka: Kielten laitos	
Muita tietoja: Sivuvainetutkielma englannin kieleen	

INNEHÅLL

1 INLEDNING.....	8
2 TEMATISK BAKGRUND.....	12
2.1 UTTAL.....	12
2.2 AUTONOM INLÄRNING.....	13
2.3 AUTONOM E-UTTALSINLÄRNING.....	15
2.3.1 Multisensorisk stimulering.....	16
2.3.2 Variation.....	17
2.3.3 Feedback.....	17
2.3.4 Upprepning.....	18
3 TEORETISK BAKGRUND.....	20
3.1 Uttalsinlärare.....	20
3.2 Innehållet i uttalsinläring.....	22
3.2.1 Segment.....	25
3.2.2 Suprasegment.....	26
3.2.3 Det lediga vardagstalets fonetik.....	27
3.2.4 Svårigheter i uttalsinläring.....	28
3.3. Metoderna i uttalsinläring.....	28
3.3.1 Intuitiv-imitativa metoder.....	30
3.3.2 Analytisk-lingvistiska metoder.....	30
3.3.3 Kommunikativa metoder.....	31
4 MATERIAL OCH METOD.....	32
4.1 Material.....	32
4.2 Metod.....	36
5 RESULTAT.....	39
5.1 Webbplatser i svenskt uttal.....	40
5.1.1 Björn Engdahl´s Swedish Course.....	40

5.1.2 Etälukion ruotsi	42
5.1.3 Forvo	44
5.1.4 ielanguages.com – Free Language Tutorials	45
5.1.5 Lexin	46
5.1.6 Ruotsin ääntämissivusto.....	47
5.1.7 Safir – svenska och arbetsliv för invandrare.....	49
5.1.8 Svenska till max	50
5.1.9 Tallstugan.....	52
5.1.10 Tur i fonetikens marker.....	53
5.2 Webbplatser i engelskt uttal	54
5.2.1 BBC Learning English: Pronunciation tips.....	54
5.2.2 Embedplus.....	57
5.2.3 Fonetiks.org	58
5.2.4 Pronuncian – American English Pronunciation	60
5.2.5 Pronunciation lessons.....	61
5.2.6 Rachel’s English	63
5.2.7 Sounds of English	65
5.2.8 Phonetics – The Sounds of Spoken Language.....	66
5.2.9 Sozo X.....	67
5.2.10 Spoken Skills	68
6 DISKUSSION	70
6.1 Innehåll	70
6.2 Variation	71
6.3 Multisensorisk stimulering	72
6.4 Metoder.....	73
6.5 Feedback.....	75
6.6 Webbplatsen som en vägledare	76
7 AVSLUTNING	78
LITTERATUR	81

1 INLEDNING

Dagens globala värld förutsätter mångsidiga språkkunskaper och speciellt betydelsen av muntlig färdighet har blivit framhävd. Samtidigt har kraven blivit inte enbart hårdare men även mer dynamiska; vad som måste kunna göras med språk och i hurdana situationer i framtiden vet ingen. Fler och fler språkinlärare har vänt sig till självstudier för att kunna uppfylla kraven. Den självständiga språkinläraren har talrika alternativ att välja mellan men Internet som en inlärningsmiljö håller på att vinna terräng tack vare dess tillgänglighet, enkelhet, snabbhet och mängden av material för inläring.

Syftet med denna studie är att ta reda på hurdana webbplatser det finns på nätet som kan användas som inlärningsmaterial i självstudier i svenskt och engelskt uttal. Istället för att analysera webbplatser där man kan öva muntlig färdighet i helhet valde jag att sätta fokus på uttal eftersom det ofta är den faktor som avgör om vi blir förstådda eller inte, dvs. om vi faktiskt får visa vår muntliga färdighet. Materialet spelar en viktig roll i språkinläring och i självstyrd inläring som sker utan en lärare/handledare måste inläraren välja materialet själv. Med denna process vill jag hjälpa inläraren med och därför har jag ställt följande forskningsfrågor:

1. Vad kan man lära sig på webbplatserna?
  - a. Är segment, dvs. enskilda ljud, behandlade?
  - b. Är suprasegment, dvs. prosodiska egenskaper, behandlade?
  - c. Är det lediga vardagstalets fonetik, dvs. reduktioner, koartikulationer och assimilationer, behandlad?
2. Hur kan man lära sig på webbplatserna?
  - a. Är metoden intuitiv-imitativ?
  - b. Är metoden analytisk-lingvistisk?
  - c. Är metoden kommunikativ?

Svaren på forskningsfrågorna är även svaren på frågorna som inläraren måste fråga sig själv före materialvalet: "Vad vill jag lära mig om uttal och på vilket sätt?" På basis av forskningsfrågorna har jag bildat kategorierna *Innehåll* och *Metoder* som används i den

kvalitativa innehållsanalysen med hjälp av vilken materialet ska beskrivas och kategoriseras. Materialet består av sammanlagt 20 uttalswebbplatser, tio i svenskt uttal och tio i engelskt uttal. Uttalswebbplatserna väljs för närmare analys genom målinriktat eliturval med noggrant valda kriterier för att kunna hitta sådana webbplatser som kan vara till mest nytta för inläraren. Sökmotorn Google används för att möjliggöra datainsamling.

Liksom i dagens språkundervisning står även i denna studie inläraren i fokus. Egentligen används termen *elevcentrerad* för betraktelsesättet där undervisningen och lärandet sker på elevernas villkor men termen *inlärare* kändes mer passande i detta sammanhang eftersom min målgrupp består av individer i alla åldrar (se t.ex. Benson & Voller 1997: 6-7). Vad dessa individer har gemensamt är intresset för att lära sig eller förbättra sina kunskaper i svenskt och/eller engelskt uttal och viljan att göra det på egen hand. Visst kan en del av dem vara elever eller studenter som vill t.ex. förbereda sig för ett muntligt prov genom att studera självständigt på nätet men lika väl kan det vara frågan om en man i trettioårsåldern som ska till Sverige för att fortbilda sig eller om en medelsålders kvinna som har fått jobb i ett internationellt företag. Studien skrivs för inlärare och jag hoppas att så många inlärare som möjligt kan utnyttja studiens resultat men även kunskaperna i de teoretiska och tematiska aspekter som behandlas.

Med *Internet* hänvisas till det världsomspännande datornät som består av ”hopkopplade regionala och lokala nät där alla anslutna datorer kommunicerar enligt fastställda regler, kommunikationsprotokollen inom TCP/IP-familjen (transmission control protocol/Internet protocol)” (Nationalencyklopedin 2012a). *Webben* däremot, eller *World Wide Web* eller *WWW*, som ofta blandas ihop med Internet, betyder ett system för publicering av information på Internet (Nationalencyklopedin 2012a). *Webbplatser*, eller *sajter*, är presentationer av t.ex. vissa ämnen, vissa personens eller organisationers verksamhet eller vissa företags tjänster och varor på WWW (Nationalencyklopedin 2012b). De görs tillgängliga på nätet av individer, företag, utbildningsinstitutioner, staten eller organisationer och innehåller ofta hyperlänkar till andra webbplatser (Merriam-Webster 2012). Med *uttal* menas sätt att frambringa språkljud eller kombinationer av språkljud i form av ord och fraser vilka bärs av rytm och melodi (Encyklopedin 2012c; Kjellin 2012: 121). Att kunna uttala är att kunna kombinera dessa ljud till meningsfulla uttryck (Kjellin 2012: 121). I denna studie hänvisar begreppet

uttalswebbplats till en webbplats där inläraren kan lära sig och öva sina kunskaper och färdigheter i uttal.

I samband med uttal hör man ofta termerna *fonetik* och *fonologi*. Med fonetiken hänvisas till en vetenskapsgren där man undersöker artikulatoriska, akustiska och auditiva egenskaper hos ett språks ljudsystem (Engstrand 2007: 18). Det är inom fonetiken där det beskrivs ett språks uttal, hur olika fonem, dvs. vokal- och konsonantsegment som är de minsta betydelsemässigt relevanta ljud i ett språk, realiseras i tal och hurdan variation det finns inom ett språk (Iivonen & Leiwo 2009: 61). Varje språk har sitt eget fonemsystem och olika regler för hur ljud kan kombineras i morfem, ord eller stavelser. Dessa regler hör till språkets *fonotax*, eller *ljudfogningslära*. (Engstrand 2007: 11-12). Fonetiken kan inte skiljas från fonologin som är vetenskapen om språkens ljudstruktur. Inom fonologin undersöker man tal och talets enheter, dvs. ljud och de konstruktioner de bildar. (Iivonen & Leiwo 2009: 59-61). Kunskaper i både fonetik och fonologi är viktiga när man lär sig ett *andraspråk*, dvs. ett språk som lärs in efter modersmålet (Iivonen 2005: 45). Begreppet *målspråk* hänvisar till språk som inlärningsobjekt. I denna studie används orden *inläring* och *lärande* för processen där nya kunskaper och färdigheter skapas genom att inlärarens upplevelser och erfarenheter påverkar och därigenom modifierar hans/hennes beteende (Nationalencyklopedin 2012c). Denna process kan vara *formell* eller *informell*, dvs. ske genom undervisning och studerande eller genom kontakt till språket i vardagen (Brown 2007: 291). Självstudier, dvs. lärandet som sker utanför skolan och andra formella utbildningsinstitut, omfattar flera inlärningsformer varav *självstyrd inläring/självstyrt lärande* står i fokus i denna studie. Termen används i betydelsen: inläringen/lärandet där inläraren lär sig utan lärare/handledare. I denna studie analyseras webbplatserna som *inlärningsmaterial*, dvs. material som kan användas som resurs för lärande. Jag ville avstå från att använda ordet *läromedel* eftersom det associeras starkt med lärandet som äger rum i skolor. Eftersom denna självstyrda inläring sker med hjälp av webbplatser som befinner sig på nätet kallas inläringen för *e-inläring*, dvs. inläring där man har onlineaccess till inlärningsresurser (Gardner & Holmes 2006: 14). När det talas om *e-uttalsinläring* menas e-inläring av uttal.

I det ständigt föränderliga och alltmer internationella informationssamhället behövs det språkkunniga medborgare som vill lära sig livet ut, är flexibla och kreativa, kan lösa problem, har tekniska kunskaper och behärskar informationssökning (Gardner & Holmes 2006: 19; Gee

& Hayes 2011: 104). Dessa egenskaper och förmågor, speciellt språkkunnigheten, livslångt lärande och tekniska kunskaper, behandlas även i denna studie. Språkkunnigheten får sitt uttryck i temat uttal, livslångt lärande i temat självstyrd inläring och tekniska kunskaper i temat e-inläring. Teman är centrala inte enbart i denna studie utan de har väckt uppmärksamhet även i andra studier och undersökningar. T.ex. Kawai & Keikichi (2000) har undersökt hur ett datorstött språkinläringssystem kan hjälpa andraspråksinlärare att lära sig uttala vissa japanska fonem, Seferoğlu (2005) hurdan inverkan ett programvara kan ha på reducering av brytning och Witt & Young (2000) hur ett datorstött språkinläringssystem klarar av att ge feedback på inlärarens uttal. Dessutom har Cucchiari et al. (2002) forskat i förhållandet mellan pedagogik och teknologi i olika datorstödda uttalsträningsprogram och Levis (2007) datorstödd uttalsinläring utifrån målsättning, feedback och feldiagnostik. Även om teman i sig själva inte är unika eller outforskade har jag dock inte lyckats hitta en studie eller undersökning om självstyrd e-uttalsinläring eller en analys av inlärningsmaterial för självstyrd e-uttalsinläring. Läromedel och hur uttal behandlas i dem har studerats av t.ex. i Salenius (2011) och Mäntyläs (2011) avhandlingar men dessa läromedel är inte läromedel om enbart uttal och inte heller är de avsedda för självstyrd inläring. Naturligtvis är jag inte den enda eller ens den första att uppmärksamma förekomsten av uttalswebbplatser men hittills har jag inte fått tag på något annat än kommenterade länklister (se t.ex. Brinton et al. 2010; Hakola 2011; Rogerson-Revell 2011). De är förstås nyttiga och användbara också men hjälper egentligen inte med materialvalet; de ger en utgångspunkt men det är fortfarande inlärare som måste analysera webbplatserna själv. Jag ger inte heller färdiga eller ”rätta” svar men underlättar ändå inlärarens arbetsbörda genom att erbjuda honom/henne systematiska och praktiska beskrivningar av noggrant analyserade uttalswebbplatser.

Studien börjar med den tematiska bakgrunden: i kapitel 2 behandlas uttal ur en kommunikativ synvinkel, självstyrd inläring och autonomi i språkinläring samt e-inläring och hur den tillämpas till de andra teman. I kapitel 3, i den egentliga teoretiska delen, granskas bakgrunden till forskningsfrågorna närmare och bekantas med uttalsinlärare. Materialet beskrivs och urvalsprocessen förklaras i kapitel 4 där det ytterligare finns motivering för valet av metod. Resultaten presenteras i kapitel 5 en webbplats åt gången, i alfabetisk ordning och indelade efter språk. Diskussion förs i ett separat kapitel, kapitel 6, och studien avslutas med kapitel 7 där alla teman, teorier, material och metoder samt resultat och diskussioner binds samman. De analyserade webbplatserna har senast kontrollerats den 2.12.2012 kl 20.

2 TEMATISK BAKGRUND

I detta kapitel granskas närmare huvudteman i studien; uttal, självstyrd inläring och e-inläring. Uttalets avsevärda roll i muntlig kommunikation samt betydelsen av självstyrd inläring, speciellt autonom inläring, i livslångt lärande diskuteras och e-inläring behandlas i förhållande till autonom uttalsinläring.

2.1 UTTAL

Även om kommunikationen har mer och mer flyttat till nätet i form av e-post, inlägg i olika diskussionsforum och statusuppdateringar är det talade språket fortfarande den primära formen av språkbruket, liksom det har varit från och med mänsklighetens tillblivelse (Gee & Hayes 2011: 7). Att kunna kommunicera på ett annat språk än sitt modersmål förutsätter både generella och språkspecifika interaktionsförmågor; den allmänna kompetensen möjliggör individens verksamhet som en medlem i samfundet och den språkliga hans/hennes språkliga verksamhet (Hildén 2000: 169-170). I stället för den allmänna och språkliga kompetensen används ofta begreppet *kommunikativ kompetens*. Det lanserades av Dell Hymes (1964) på 1960-talet och har sedan bearbetats av flera lingvister, bl.a. av Canale & Swain (1980), Canale (1983) och Bachman (1990). Det finns ingen allmänt accepterad modell av kommunikativ kompetens men det grundläggande innehållet är mer eller mindre likadant i olika modeller: att ha kommunikativ kompetens är att behärska flera olika kunskaper och färdigheter på olika nivåer för att kunna framgångsrikt använda språket i det vardagliga livet (Hildén 2000: 173; Wrigstad 2004: 728). Även om dessa kunskaper och färdigheter är integrerade och samverkar i interaktion ständigt med varandra och med kontexten kan en färdighet sägas vara av större betydelse när det gäller muntlig kommunikation, nämligen uttal (Huhta & Takala 1999: 186).

Uttalet är det mest genomträngande fenomenet i språket och den mest synliga egenskapen i den kommunikativa kompetensen; det är omöjligt att säga något utan att ens kunskaper i uttalet förverkligas (Pennington 1996: 2; Brinton 2010: 279, 365; Lane 2010: 8). Därför är det

inte heller möjligt att kompensera för brister i uttal; när det gäller ordförråd och grammatik kan man undvika vissa ord och strukturer som känns svåra men i uttalet finns det inga genvägar, både de segmentella och suprasegmentella egenskaperna hörs i alla yttranden (Major 2001: 19). Vidare är uttalet vårt ansikte mot världen och det är starkt förknippat med identitet; den bilden vi har av oss själva och hur vi ser oss i relation till vår omgivning (Pennington 1996: 3). Dessutom har det en central roll i att producera, förstå och tolka språkliga och sociala meningar (Pennington 1996: 8; Torstensson 2010: 1). Till exempel intonation har emotionella, framhävande, grammatiska och diskursfunktioner, dvs. med hjälp av intonation uttrycker vi våra känslor, sinnesstämningar och attityder, fokuserar lyssnarens uppmärksamhet, visar var gränserna mellan fraser och satser går, ställer frågor och framför påståenden samt uttrycker vad som är gammalt och vad som är nytt i en mening och hur allt hänger ihop (Roach 2009: 146). Pennington (1996: 181) poängterar att uttalet, det sättet på vilket vi uttrycker oss, är faktiskt så avgörande att om rösten säger en sak och orden en annan, litar vi mer på ljuden än på den bokstavliga meningen. Lyssnaren använder talarens uttal inte bara för att tolka sådana här ”dolda känslor” utan även för att bilda sig ett första intryck av honom/henne (Kalaja 1999: 46). Lyssnaren behöver inte höra så mycket, inte ens se talaren, innan han/hon redan har en uppfattning om talarens ålder, kön, hälsotillstånd, utbildning, personlighet och både regionala och sociala bakgrund (Kjellin 2002: 15; Tiittula 1992: 22-23). Uppfattningen är inte alltid korrekt, den grundar sig åtminstone delvis på antaganden och generaliseringar, och den kan förändras när deltagarna i samtalet lär känna varandra, men det förändrar inte faktum att hur vi bemöter andra och hur vi blir bemötta av dem är starkt påverkat av hur vi talar (Torstensson 2010: 1)

2.2 AUTONOM INLÄRNING

I dagens globala värld är behovet att lära sig främmande språk större än någonsin; antalet internationella kontakter har ökat och fortsätter att öka inte enbart inom utbildning och arbetsliv men även i den sociala sfären med resandet och det sociala mediet på Internet (Hyltenstam & Lindberg 2004: 11). Vidare har efterfrågan för muntlig färdighet förstärkts för att dessa kontakter sker mer och mer verbalt; det har blivit snabbare och mindre ansträngande att mötas personligt speciellt tack vare den världsomfattande flygtrafiken och billigare, om

inte kostnadsfritt, att organisera bl.a. videosamtal online (Paakkunainen 1994: 55). Med allt fler och mångsidigare kommunikationsmöjligheter har kompetenskraven blivit hårdare och svårare att förutsäga; även om språkets grundkaraktär har blivit oförändrad kan ingen veta säkert när, hur, till vilka syften och med vem han/hon kommer att använda språket (Aittola 1999: 187; Räsänen 1999: 4). Nu om någonsin har man insett att ingen skola kan lära alla de kunskaper och färdigheter som eleverna behöver i vuxenlivet (Holec 1988: 3). Livslångt lärande, systematiskt lärande som pågår under hela ens liv i olika livsområden och innefattar alla former från formell till informell inläring och som resulterar i ökade kunskaper och färdigheter, är inte enbart nödvändigt i den ständigt föränderliga världen men även en förutsättning för individens personliga utveckling (European Commission 2012; Härmäläinen & Nyssölä 2001: 3). Lärandet är den styrka som tar oss framåt, stimulus som berikar vårt liv och som gör oss till människor (Jarvis 2007: 132). Dessutom är livslångt lärande en av EUs grundläggande principer som ska tillförsäkra aktivt och ansvarsfullt medborgarskap samt demokrati (CEFR 2001, 3).

Med hänsyn till begränsningar med vad och i vilken utsträckning kan undervisas i allmän utbildning, kan man inte framhäva för mycket den roll som självstudier spelar i livslångt lärande (Eriksson 1993: 66). När man läser litteratur på området märker man att självstudier har kommit att användas som en inkluderande paraplyterm för allt lärande som sker utanför officiella läroanstalter och institut. Det enda som de olika formerna tycks ha gemensamt är att de baseras på frivillighet, dvs. inläraren själv väljer att lära sig på det sättet. Även om det kallas för självstudier, betyder det inte att lärandet alltid är självständigt; i själva verket associeras självstudier oftast med vuxenutbildning som erbjuds bl.a. av arbetarinstitut, öppet universitet och folkhögskolor i form av kurser och studiehelheter (Ellström et al. 1996: 74). I denna studie koncentreras på självstyrt, avsiktligt lärande som sker utan undervisning och assistans från en lärare eller handledare (Holec 1996: 84). Av någon avledning har denna form av självstudier förbigåtts med mindre uppmärksamhet även om den har den största potentialen för att möjliggöra livslångt lärande i praktiken; då är inläraren inte beroende av inläringstillfällen organiserade av andra utan han/hon kan bestämma själv vad, hur och när han/hon lär sig (Holec 1981: 3). När inläraren har full kontroll över lärandet och han/hon bär ansvaret för sitt lärande och för alla organisatoriska beslut i anslutning till det kan man säga att lärandet är autonomt (Holec 1981: 3; Benson 1997:382). I denna studie står autonoma inlärare i fokus. Vad som är så viktigt med autonomt lärande är att utan det, eller utan

förmågan att ta ansvar för sitt lärande, kan man inte lära sig självstyr, och om man inte kan lära sig självstyr, förminskas möjligheterna till livslångt lärande och därmed även till personlig utveckling kraftigt (Huhta 2010: 33).

2.3 AUTONOM E-UTTALSINLÄRNING

Nuförtiden är många bekanta med begreppet *e-inläring* och troligen har även använt det någonstans. Men när man ber de att ge en definition blir det svårare. Inom e-inläring finns det flera olika betraktelsesätt vars definitioner varierar i omfattning men som i regel inkluderar användning av både informations- och kommunikationsteknologi på något sätt (Clarke 2004: 22). Andra räknar in i begreppet så gott som alla former av lärandet som sker med hjälp av datorer, från datorbaserad till datorassisterad, oavsett om datorn är kopplad till Internet eller inte (Tella 1994: 106). I denna studie används Gardner & Holmes (2006: 14) definition: e-inläring är inläring där man har onlineaccess till inlärningsresurser. I detta synsätt utnyttjas multimediateknologi och Internet för att förbättra kvaliteten på lärandet och möjliggöra tillgång till olika resurser, service och samarbete på distans (Gardner & Holmes 2006: 14). Med begreppet *multimedia* hänvisas till datormedierade presentationer eller produkter som innehåller text, visuella inslag, animationer och ljud (Hörnqvist 2003).

Internet är en optimal omgivning för autonomt lärande men den har mycket att erbjuda även speciellt för den autonoma uttalsinläraren. Troligen finns det viss skepticism mot medvetet och systematiskt lärande av uttal; det är en del av den kommunikativa kompetensen (se avsnitt 2.1) och om man inte kan tillägna sig denna kompetens utan att kommunicera varför vore det annorlunda för uttalet (Holmberg 2005: 174)? Att tala är en komplex färdighet vars komponenter samverkar ständigt i produktion men enligt Hildén (2000: 178) är det möjligt att behandla komponenterna separat och koncentrera ens uppmärksamhet på en åt gången under träningsfasen. Förstås behövs även autentisk kommunikation där man integrerar de olika komponenterna men att öva uttal icke-kommunikativt, dvs. utan kommunikativ interaktion, i början gör det inte mindre värt kommunikativt eftersom med tiden bidrar det till förbättringen av hela kompetensen (Elson 1997: 164, 215; Kohn 2009: 579). Dessutom har man observerat att speciellt äldre inlärare faktiskt drar nytta av teoretisk kunskap och medveten övning; de lär

sig snabbare och når högre nivåer än de som försöker lära sig på ett mer osystematiskt, naturalistiskt sätt (Ellis 1993: 53; Kuronen & Leinonen 2010: 2; Savignon 1997: 188). Det har dock inte kunnat fastslås vad som är det bästa sättet att lära sig uttal på, troligen på grund av att lärandet är en individuell, inre process, men i litteraturen i uttalspedagogik kan man ändå hitta några punkter som betonas gång på gång: multisensorisk stimulering (se t.ex. Elson 1997: 216; Odisho 2003: 5), variation (se t.ex. Brinton et al. 2010: 160; Bolander 2005: 48), feedback (se t.ex. Brinton et al. 2010: 360; Lyman-Hager 2009; Huttunen & Jaakkola 2003: 193; Lindberg 2004: 470) och upprepning (se t.ex. Brinton et al. 2010: 47; Odisho 2003: 13). Näst ska jag granska närmare hur Internet kan svara på behovet av dessa faktorer.

2.3.1 Multisensorisk stimulering

Vid uttalsinläring är hörseln vårt viktigaste sinne; genom den styr och kontrollerar vi våra talorgan (Kjellin 2002: 91). Att lära sig ett andraspråks uttal är att skapa sig nya kategorier för de ljud och prosodiska drag som skiljer sig från modersmålets; vi måste lära oss att höra och göra annorlunda. De nya kategorierna kan skapas enbart genom intensiv hörselträning men genom att kombinera hörselsinnet med syn- och känselsinnet kan lärandet göras ännu effektivare och djupare (Beatty 2003: 46; Kjellin 2002: 95). Denna multisensoriska stimulering kan faktiskt sägas höra hemma på nätet där multimodalitet har blivit en självklarhet; text, bild, ljud såväl som rörelse kombineras nuförtiden otvunget med resultatet som påminner mycket den reella världen (Tella 1994: 108). Som visuell stimulus kan man ha t.ex. fonetiska symboler eller tabeller och diagram där egenskaper av olika ljud beskrivs (Brinton et al. 2010: 51; Iivonen 2005: 57; Lane 2010: 166). Enligt Dufva et al. (2011: 66) kan speciellt finska inlärare dra nytta av att använda fonetisk skrift i sin uttalsinläring eftersom i finskan är vi vana vid relativt nära förhållande mellan bokstäver och ljud och antar att förhållandet är detsamma i andra språk också. Bilder på munnen och hur den samt läpparna, hakan och tungan rörs vid produktion kan ytterligare användas för att stimulera synsinnet (Bolander 2005: 48; Kenworthy 1987: 70). Känselsinnet är däremot lite knepigare: även om vi kunde se rörelse eller fick veta hur vi borde röra våra muskler räcker det inte för att skapa rörelse i oss för att det är enbart individen själv som kan ge order till musklerna.

Inläraren kan emellertid uppmuntras att aktivt använda sitt känselsinne t.ex. genom att använda rytmiska element eller överdrivna gester i presentationen.

2.3.2 Variation

Med variation hänvisas till variation i övningar, variation bland talare och variation inom ljud. Variation i övningar omfattar olika övningstyper från mekaniska drillövningar till produktiva kommunikationsövningar. Det är viktigt att ha rikligt med olika övningar eftersom varje typ svarar på ett visst behov (Kenworthy 1987: 50). Nätets styrka är övningar av mer strukturerad natur men tillfällena att kommunicera finns också. Det kan dock vara svårt att hitta sådana övningar för att de är synkrona vilket betyder att man behöver en annan person att öva med. Realtidsinteraktion är vardag på nätet men dess tillämpning i pedagogiska sammanhang är fortfarande begränsad, speciellt när det gäller material för självstudier. I alla fall är det av vikt att få samtala med, eller åtminstone lyssna på, flera olika talare vilket sammanhänger med den andra variationstypen, variation bland talare. Som andraspråksinlärare behöver man förstås inte kunna producera alla variationer men ju mer man tränar sitt öra att percipiera och uppfatta olikheter desto lättare är det att kommunicera med olika slags människor (Iivonen 2005: 49). Variation förekommer även inom enskilda ljud; ett ljud realiseras annorlunda beroende på t.ex. dess position i ordet. Detta är den tredje variationstypen och någonting där man inte kan nöja sig enbart med att kunna höra skillnader utan man måste även lära sig själv att producera dem, dvs. producera ljud i olika kontexter. Att hitta material med mer variation bland olika talare och ljud på ett och samma ställe än man kan hitta på Internet är svårt att tänka sig; där har man en obegränsad tillgång till aktuellt, autentiskt material i form av både inspelningar och videor som kan utnyttjas i uttalsinläring (Conacher & Kelly-Holmes 2007: 21; Tella 1994: 105).

2.3.3 Feedback

Feedback anses vara väsentlig för utveckling av kunskaper och färdigheter (se t.ex. Brinton et al. 2010: 48; Pennington 1996: 242; Elson 1997: 215). Feedback hjälper oss att lösa problem,

rikta uppmärksamhet, modifiera och göra förändringar och enligt Anthony och Meskill (2010: 188) är det viktigt även för självkänslan; människan behöver beröm, oavsett hur mycket hon tror på sina förmågor. Med hänsyn till dess varierande funktioner är det naturligt att feedback kan ta flera olika former: det kan vara frågan om bl.a. rena korrigeringar, förslag, instruktioner och svar på frågor. Förmodligen beroende på denna variation råder det inte enighet om hur väl Internet kan svara på behovet av feedback. En del är av den åsikten att feedback på nätet är alltför ovanlig och dessutom ofta bristfällig; det sägs att feedback inte är detaljerad nog för att kunna stå till hjälp för inläraren (se t.ex. Brinton et al. 2010: 360; Hurd 2005: 9; Lyman-Hager 2009: 75). Andra ser dock potential i nätets möjligheter att ge relevant feedback åt inläraren (se t.ex. Hişmanoğlu 2006: 108). Det är säkerligen sant att maskinen aldrig kan ersätta en bra lärare men jag är ändå av den meningen att vi inte borde framhäva en människas suveränitet alltför mycket när det gäller att ge feedback vid uttalsinläring. Mänsklig feedback är oftast enbart auditiv och kan som sådan vara svårt att dra nytta av; att kunna utnyttja auditiv feedback förutsätter att inläraren faktiskt kan höra skillnaden mellan modellen och sin egen produktion. Däremot är visuell feedback, såsom melodikurvor, formantkartor och spektrogram, betydligt mer entydig i att inläraren konkret kan se hur nära det egna yttrande ligger uttalsmålet. Internet erbjuder en ideal miljö för visuell feedback men dessvärre är de flesta applikationer fortfarande så dyra att det är osannolikt att hitta de på kostnadsfria webbplatser.

2.3.4 Upprepning

Hur man än bestämmer sig för att lära sig, kan vägen till ett nytt uttal inte gås utan upprepning som krävs för automatisering av den nya informationen (Ellis 2011: 102). Detta gäller både perception och produktion; vi måste lyssna på så många gånger att vi hör vad vi borde höra och producera så många gånger att det blir rätt varje gång. Internet är faktiskt den bästa partnern för processen för att den är oändligt tålmodig och den tröttnar aldrig; man kan upprepa hur mycket och hur ofta man vill (Beatty 2003: 56). Vad som är ytterligare en fördel med Internet är att modellen blir alltid oförändrad, till skillnad från realtidsmodellen som varierar lite varje gång den uttalas (Beatty 2003: 10-11). Även om det finns skillnader mellan individer i hur snabbt de kan automatisera den nyinlärd informationen, är det inte en process

som man kan skynda sig igenom (Kjellin 2002: 120). Man ska ta sin tid med att behandla den nya informationen och förena den med den informationsbasis man redan har (Koskela et al. 2006: 101).

E-inläringen har ytterligare en viktig egenskap som ofta saknas i andra inlärningsformer, nämligen att inläringen sker i en trygg miljö (Anthony & Meskill 2011: 11). Med hänsyn till i hur nära förhållande identitet står till uttal (se avsnitt 2.1) kan man inte betona tillräckligt mycket betydelsen av en inlärningsmiljö där man inte behöver känna sig stressad eller hotad (Hişmanoğlu 2006: 108). Det är inte mening att förneka den positiva inverkan som en grupp som bäst kan ha på ens lärande men speciellt på självstudiekurser där alla i regel är obekanta med varandra känner man sig inte nödvändigtvis uppmuntrad och stöttad av de andra kursdeltagarna utan snarare ängslig och till och med rädd för att vara utsatt för kritik (Felix 2007: 35). På nätet behöver, eller kan, man inte stressa över att prestera väl för någon annans skull än för sin egen vilket troligen gör lärandet mer njutbart. Man kan ta risker, försöka och göra misstag utan att någon annan behöver veta om det tack vare nätets privata och anonyma natur (Odisho 2003: 11; Hişmanoğlu 2006: 108). I onlineinlärningsmiljöer är det ytterligare lättare att kontrollera möjliga störande faktorer såsom buller eftersom man kan själv bestämma sig var och när man lär sig (Kenworthy 1987: 50).

3 TEORETISK BAKGRUND

Det är omöjligt att lära sig ett språk i ett vakuum utan språkligt material (Richterich 1996: 11). Denna språkliga input tar olika former: det kan vara allt från material som är avsett speciellt för lärande till material vars främsta syfte är att informera eller underhålla målspråkstalare (Ryan 1997: 215). Varje typ har sina fördelar och nackdelar och varje typ svarar på olika inlärningsbehov. Det är alltså inte alls likgiltigt hur material används i lärandet; valet av materialet kan faktiskt ha en avgörande effekt på inlärningsresultaten. Som bäst verkar materialet som en vägledare i inlärningsprocessen; det handleder, motiverar, förklarar, påminner, väcker intresse, frågar, stöttar och ger alternativ och därmed delar lite av det ansvar som inläraren annars måste bära själv i autonomt lärande (Rowntree 1990: 11). Det är dock inte alltid så lätt att hitta sådant material som ska främja lärandet och hjälpa inläraren att nå sina mål, i synnerhet om man är van vid att ha en lärare som bestämmer vilka material som ska användas och hur. Att ha i princip obegränsad valfrihet när det gäller material kan vara en motiverande faktor men lika mycket en förlamande erfarenhet; speciellt på nätet kan man hitta så gott som allt slags material och det kan kännas oöverkomligt svårt att fatta beslut om vad man ska välja (Morgan-Klein & Osborne 2007: 134). Med detta vill jag hjälpa inläraren med: genom att analysera webbplatser vill jag erbjuda inläraren en resurs att börja med och alternativ att välja mellan. Den teoretiska bakgrunden till forskningsfrågorna granskas närmare i avsnitt 3.2 och 3.3 ; i avsnitt 3.2 går jag igenom vad det finns att lära sig i uttal och i avsnitt 3.3 vilka metoder som används i uttalsinläring. Först ska jag dock behandla materialvalet utifrån målgruppsperspektiv i avsnitt 3.1.

3.1 Uttalsinlärare

Jag kan tänka mig att de som har blivit vana vid material såsom ”svenska för årskurs 7” eller ”svenska för läkare” i sina studier undrar nu varför jag inte behandlar inlärarperspektivet i analysen. Att lämna frågan ”Vem är webbplatserna avsedda för?” utanför analysen var dock ett medvetet val. Jag anser att de två andra frågorna ger inläraren tillräckligt med information om webbplatserna för att han/hon ska kunna bestämma sig vilka som är lämpliga för

honom/henne. Om inläraren t.ex. vill lära sig uttala svenska konsonanter genom att lyssna på inspelningen och säga efter modellen ska han/hon välja en sådan webbplats där det är möjligt och då kan det sägas att webbplatsen är avsedd för honom/henne. Visst har skaparen till webbplatsen alltid en viss, mer eller mindre tydligt uttalad, målgrupp i tankarna när han/hon bearbetar materialet men det behöver inte betyda att sådana inlärare som inte hör till denna målgrupp inte kunde dra nytta av innehållet på webbplatsen. Enligt min mening borde det alltid vara den som använder materialet som ska bestämma om det passar honom/henne, inte vice versa.

Istället för den egentliga målgruppen skulle jag ha kunnat analysera inlärarperspektivet även utifrån självvalda kategorier såsom färdighetsnivåer eller individuella skillnader. Orsaken till att avstå från färdighetsnivåer var deras obestämdhet. Om webbplatsen innehåller t.ex. teori och övningar i prosodi är det en webbplats för en *användare på nybörjarnivå*? Eller för en *självständig inlärare*? Eller kanske för en *avancerad inlärare*? (Takala 2009: 106) Det finns olika komponenter i uttalskunskaper och dessa komponenter utvecklas inte alltid i samma takt vilket gör det ännu mer problematiskt att försöka bilda kategorier efter färdighetsnivåer; om inläraren har svårigheter t.ex. i kvalitet och satsbetoning är det nybörjarmaterial som han/hon ska använda (Huhta 1993: 154)? Eller något helt annat? Naturligtvis kunde jag definiera själv vad jag anser med t.ex. material som är avsett för avancerade inlärare men egentligen skulle jag då enbart upprepa vad som redan berättas i samband med frågan om innehåll. Dessutom tror jag inte att inläraren faktiskt behöver flera kategorier att bli delad in i; en av de fördelarna med autonomt lärande är, eller åtminstone borde vara, att inläraren inte blir utsatt för andras bedömning utan får möjlighet att bilda sig sin egen uppfattning om sina kunskaper och färdigheter.

Att bli kategoriserad är problem även med individuella skillnader. I en mycket omfattande litteratur har det studerats hur inlärare skiljer sig från varandra bl.a. enligt affektiva faktorer (t.ex. attityder och föreställningar), kognitiva faktorer (t.ex. intelligens, strategier) och biologiska faktorer (t.ex. ålder och kön) (se t.ex. Brown 2007: 307; Hurd 2005: 7). Syftet med sådana studier är bra, att främja lärandet och att få en bättre insikt om hur hela processen går till, men när man enbart koncentrerar sig på vissa egenskaper glömmer man ofta bort helheten, individen, som alltid är med i inlärningssammanhang som en hel människa (Kalaja 2011: 118). Dessutom handlar det egentligen om medelvärden istället för riktiga skillnader

och inlärare blir lätt kategoriserade enbart som innehavare av vissa egenskaper (Ushioda 2011: 12). Enligt Ushioda (2001: 13-17) borde vi fästa avseende vid de äkta personerna, hålla i minnet att inlärare inte är enbart inlärare utan de har även andra identiteter och först och främst låta inlärare tala för sig själva. Autonomt lärande kan garantera allt detta; en autonom inlärare kan lära sig med hela sin personlighet och få hans/hennes röst hörd.

En del av personligheten och faktiskt även av denna röst är inlärarens modersmål. Även om jag inte råder inläraren att fästa alltför mycket avseende vid enskilda egenskaper i lärandet är modersmålet värt uppmärksamheten. Abrahamsson (2004: 87) konstaterar att även om det inte är helt klart hur och i vilken mån modersmålet påverkar uttalsinläringen i målspråket är inverkan i varje fall obestridlig. Inverkan sträcker sig över alla komponenter i uttal och realiseras i både perception och produktion (Elson 1997: xv). Även om detta ofta resulterar i problem med uttalet borde modersmålet dock inte betraktas som ett hinder i uttalsinläring utan snarare en resurs som genom kontrastiv och medveten granskning kan stå till stor hjälp (Engstrand 2007: 11). Att bli medveten om sitt eget språk hjälper inläraren att förstå hur språk är uppbyggda och hur de används. Dessutom underlättar det lärandet om inläraren vet hur han/hon uttalar på sitt eget språk och vad han/hon måste göra annorlunda för att kunna percipiera och producera målspråkets nya fonetiska element.

3.2 Innehållet i uttalsinläring

Avsikten med detta avsnitt är att ge inläraren en översikt av innehållet i uttalsinläring, inte en omfattande beskrivning. Orsaken till detta är viljan att få inläraren att tänka på vad det är han/hon arbetar med utan att förvirra honom/henne med alltför detaljerad information på en gång. Jag hoppas att efter att inläraren har läst färdigt har han/hon en klar uppfattning om innehållet i uttalsinläring men även om de komponenter och fenomen han/hon vill lära sig mer om. På detta sätt kan inläraren koncentrera sig på det han/hon anser vara relevant och meningsfullt för sitt eget lärande och lära sig söka specifik information om ett visst ämne. Före denna informationssökning ska inläraren välja vilken språkvariant han/hon vill ha som modell för uttalet. Beskrivningen här är icke-språksspecifik eftersom jag känner att annars borde jag ha tagit åtminstone fyra varianter med i den: finlandssvenskt uttal, rikssvenskt uttal,

brittiskt engelskt uttal och amerikanskt engelskt uttal. Meningen är inte att påstå att alla inlärare vill lära sig just någon eller några av dessa men på grund av egna erfarenheter antar jag att de är de mest bekanta varianterna av svenska och engelska för finska inlärare.

Rikssvenskan är den svenska som över 8 miljoner svenska invånare har som sitt modersmål. Svenskan talas även i Finland men då hänvisas det till *finlanssvenskan* som är modersmålet av cirka 300 000 människor. (Kuronen & Leinonen 2010: 7) . *Brittisk engelska* är ett samlingsnamn på de former av engelskan som används i Stor-Britannien, speciellt i England. Standarduttal i England kallas för *RP, Received Pronunciation*. Engelskan i USA kallas för *amerikansk engelska* och dess mest betydande uttalssätt heter *GA, General American*. Både RP och GA används som uttalsmodeller överallt i världen, om än RP är mer utbrett. (Pennington 1996: 14). När man pratar om t.ex. rikssvenska eller brittisk engelska hänvisar man oftast till *standarspråket*. Ett standarspråk är en nationell språklig norm som används i formella och icke-intim sammanhang (Pennington 1996: 10). Det är en form där man inte observerar någon tydlig social eller regional inverkan (Kuronen & Leinonen 2010: 7). I verkligheten finns det inget rent standarspråk utan allt naturligt språk varierar ständigt i bruk (Elert 1970: 11). Det finns t.ex. dialekter och socialt bestämda varianter, sociolekter, som berättar om talarens sociala bakgrund och grupptillhörighet samt olika register, stilar och genrer.

Var det inte förekommer så mycket variation är i litteraturen om uttal, eller närmare fonetik och fonologi. Eftersom jag inte ser något speciellt värde i att använda flera olika litterära källor som utgångspunkt i sådana här fall, har jag bestämt mig att basera den följande beskrivningen mest på Olle Engstrands *Fonetik ligt [lajt]: kortfattad ljudlära för språkstudier och uttalsundervisning* (2007). Den är relativt ny, innehåller så gott som all information som behövs i detta sammanhang och dessutom intresserar Engstrand sig för e-inläring; boken har sin egen webbplats och det finns en lista på länkar till fonetiksidor i slutet av boken. Vid behov kompletteras innehållet med information från andra källor. Strukturen i denna beskrivning följer i stor utsträckning strukturen i boken. Komponenterna i talapparaten (den totala uppsättningen av talorgan), andningssystemet som är talets kraftverk, fonationssystemet som är röstens källsprång och artikulationssystemet som är vokal- och konsonantfabriken, behandlas dock inte (Engstrand 2007: 20-25). Kunskaper i komponenterna kan vara till nytta för inläraren och främja förståelsen för talproduktion men jag anser dem inte vara väsentliga i

beskrivningen på denna nivå. Några namn på delar av talapparaten förekommer dock i texten och därför ville jag ta med bilden (*Bild 1*) där man kan se en profildbild av ansatsröret och benämningarna som används för dess delar. Ansatsröret är talapparaten övre del och den utgörs av luftvägarna ovanför röstspringan, dvs. svalget, munhålan och näshålan (Engstrand 2007: 25-26).

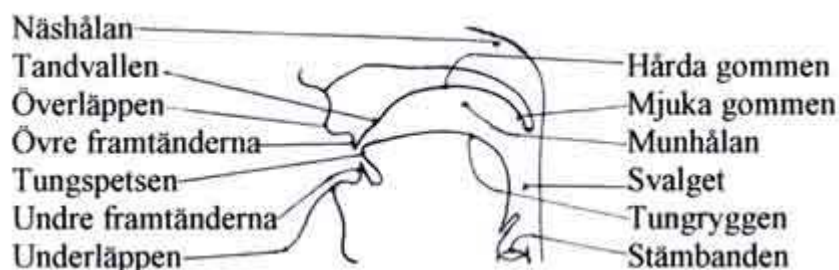

Bild 1 Ansatsröret (Rosenkrans 2012)

Vid beskrivning om hur olika ljud bildas används i regel internationella benämningar istället för de svenska benämningar som syns i Bild 1. De vanligaste internationella benämningarna med deras svenska motsvarigheter samt motsvarande adjektiv är listade i *Tabell 1*.

Svensk benämning	Internationell benämning	Motsvarande adjektiv
tungan (tungkroppen)	lingua	lingval
tungspetsen	apex	apikal
tungbladet	lamina	laminal
tungryggen	dorsum	dorsal
tungrotten	radix	radikal
läpparna	labia	labial
tänderna	dentes	dental
tandvallen	alveoli	alveolar
hårda gommen	palatum	palatal
mjuka gommen	velum	velar
tungspenen	uvula	uvular
struplocket	epiglottis	epiglottal

Tabell 1 Benämningar på delar i ansatsröret (Engstrand 2007, 26)

3.2.1 Segment

I fonetiken skiljer man mellan segmentella och suprasegmentella egenskaper. Vokalerna och konsonanterna hör till segment och de företeelser som ligger på en nivå ovanför de enskilda segmenten kallas för suprasegmentella. (Engstrand 2007: 69) Bildningssätt används i regel för att skilja mellan vokaler och konsonanter: vokalerna bildas utan förträngning eller avspärning i svalget, munhålan eller näshålan medan konsonanterna bildas med förträngning eller avspärning i de hålrummen ovanför röstspringan (Engstrand 2007: 121, 127-128). Vokalerna är nästan alltid tonande, dvs. bildade med röstbildning men konsonanterna kan vara antingen eller (Engstrand 2007: 23). Termerna vokal och konsonant används inte enbart för ljud utan även för bokstäver men de två är inte samma saker och det är viktigt att hålla de isär. För att kunna göra detta används *fonetisk transkription* där ljuden symboliseras på ett sätt som inte beror på språk eller stavningsregler. Det mest använda transkriptionssystemet i den internationella fonetiken är s.k. *IPA-alfabetet* som är utvecklad av *The International Phonetic Association* (Internationella fonetiska sällskapet).

Vokalerna kan delas upp artikulatoriskt i *främre* och *bakre*, *öppna* och *slutna* (eller *låga* och *höga*), *rundade* och *orundade* samt *nasala* och *orala vokaler*. Vid en främre vokal förs tungkroppen uppåt och framåt och vid en bakre uppåt och bakåt (Bolander 2005: 236). *Centralvokaler* ligger mellan främre och bakre. Vid en öppen vokal förändras munhålan genom att tungryggen förs nedåt och vid en slutna vokal uppåt (Bolander 2005: 236). Dimensionen rundad-orundad anger läpparnas rundning, dvs. rundning och/eller framskjutning av läpparna. Vid bildning av nasala vokaler passerar luften både genom näsan och munnen och vid orala enbart genom munnen. Så kallad *neutralvokal* (schwa) är en vokal som bildas i eller nära neutralläget och det finns inga framträdande avvikelser mot någon specifik vokal. När tungspetsen böjs bakåt vid vokalbildning, kallas vokalen för *rotisk* eller *r-färgad vokal*. Med *vokalkvalitet*, eller *klangfärg*, hänvisas till den märkbara kvalitetsegenheten hos vokaler. När det finns en utpräglad glidning i kvaliteten inom en stavelse är det frågan om *diftonger* och *triftonger* om tre kvaliteter kan skiljas inom en stavelse. Skillnaden mellan *spända* (tense) och *slappa* (lax) vokaler har i vissa språk med skillnader i vokalkvalitet och diftongering att göra. Spända vokaler är relativt långa och artikuleras mera perifert än motsvarande icke-spända, eller slappa, vokaler. (Engstrand 2007: 27-43, 77)

Vid konsonanternas bildning används följande termer: *artikulationssätt*, *artikulationsställe* och *tonlös-tonande*. Med artikulationssätt hänvisas till förträngningstyper, dvs. typerna av förträngningar med vilka konsonanterna bildas. Hit räknas t.ex. *klusiler* som produceras genom att luftströmmen spärras av helt för ett ögonblick och *frikativor* som produceras genom att luftströmmen passerar en förträngning så att brusljud uppstår. Den plats i ansatsröret där förträngningen bildas kallas för artikulationsstället. *Artikulatorn* är den delen av talorganen som närmar sig ett artikulationsställe vid konsonantbildningen och när man pratar om *artikulationsställning* menar man samtidig angivelse av artikulator och artikulationsställe. T.ex. vid bildning av *velara* konsonanter närmar tungan sig mot mjuka gommen och vid bildning av *alveolara* konsonanter mot tandvallen (se Bild 1 och Tabell 1). Vissa konsonanter har även ett sekundärt artikulationsställe. Den sekundära artikulationen överlagras på den primära i stort sett samtidigt. T.ex. vid *velarisering* överlagras en dorso-velar artikulation på den primära, dvs. bakre delen av tungryggen höjs mot mjuka gommen (se Bild 1 och Tabell 1). Dimensionen tonlös-tonande innebär frånvaron eller närvaron av stämton, dvs. ljuden uttalas utan eller med stämläpparnas vibrationer. Begreppen *fortis* och *lenis* används om konsonanter som realiserar med relativt kraftfull eller mindre kraftfull artikulation. När en konsonant är aspirerad uppstår ett lätt, h-liknande brus när luft strömmar genom öppen glottis och öppet ansatsrör. (Engstrand 2007: 45-56, 64, 115).

3.2.2 Suprasegment

Språkets suprasegmentella, eller prosodiska, egenskaper innebär *rytm* och *betoning*, *kvantitet*, *ordaccent*, *-toner* och *intonation*. Med hjälp av dessa rytmiska och melodiska egenskaper avgränsas och grupperas talflödet. (Engstrand 2007: 69) Sättet på vilket de prosodiska elementen kombineras med syntax och semantik för att för att uttrycka fokus, perspektiv, betoning eller tematisk information är konventionellt men även språkspecifikt (Engstrand 2007: 69; Tiittula 1992: 23). Rytm bildas av växling mellan betonade och obetonade stavelser som förekommer i regelbundna mönster i löpande tal. En *rytmgrupp* består av en betonad stavelse och den stavelse eller de stavelser som följer. *Ordbetoning* realiserar genom att röstens tonhöjd förändras och hela den betonade stavelsen förlängas. Valet om vilka stavelser

som ska betonas kan vara fritt eller rörligt i ett språk. Rörlig betoning kan ha en distinktiv, dvs. betydelseskiljande funktion. Förutom ordbetoning finns det även *emfatisk betoning* vilket används för att framhäva något som extra viktigt, *kontrastiv betoning* som används för att framhäva något som står i motsättning mot något annat, *frasbetoning* som oftast står i slutet av en fras och *satsbetoning* där det viktigaste får det starkaste trycket (Bolander 2005: 223). Kvantiteten är den relativa längden hos vokaler och konsonanter. Relativ i det att längden mäts alltid i förhållande till andra näraliggande ljud. Ordaccent är intonation på ordnivån (ordintonation) och det kan användas för att skilja mellan ords betydelser medan med ordton hänvisas till distinktiv ton på ordnivån. När man använder t.ex. tonsänkning vid yttrandeslut för att signalera lyssnaren om att det är hans/hennes tur är det frågan om satsintonation. Bland de prosodiska egenskaperna är intonation troligen den svåraste att definiera; den har att göra med ett helt yttrandes tonala struktur men det finns så flera faktorer som medverkar att det har inte lyckats med att identifiera alla dess beståndsdelar. (Engstrand 2007: 70-85)

3.2.3 Det lediga vardagstalets fonetik

Med det lediga vardagstalets fonetik hänvisas till olika sätt, såsom *fonetisk reduktion*, *koartikulation* och *assimilation*, på vilka språkljuden integreras i löpande tal. Det finns mycket variation i hur och hur mycket som integreras beroende på t.ex. taltempo och stil men mekanismerna följer alltid ett språks normer (Karlsson 2009: 71). Fonetisk reduktion är en slags underartikulation, en fonetisk genväg som underlättar artikulationen. Reducerat tal präglas av lägre grad av artikulatorisk precision och det är vissa delar såsom fonem, stavelser och t.o.m. hela ord som faller bort (McAllister 1994: 58). I koartikulation två eller flera ljud bildas helt eller delvis överlappande. När ljud i löpande tal närmar sig varandra och blir mer lika talas det om assimilation. Assimilation kan vara *progressiv* där ett ljud påverkar uttalet av följande ljud eller *regressiv* där följande ljud påverkar uttalet av ett föregående ljud. *Kontaktassimilation* är assimilation till ett omedelbart intillstående ljud medan i *ffjärrassimilation* förändras ett ljud mot större likhet med ett ljud som inte är direkt angränsande. (Engstrand 2007: 89-96)

3.2.4 Svårigheter i uttalsinlärning

Svårigheter kan uppstå på både den segmentella såväl som den suprasegmentella nivån när en andraspråksinlärare lär sig uttal. Enligt Bannert (1990: 33-35) har inlärare av svenskt uttal ofta problem med distributionen och förekomsten av ordbetoning, konsonantgrupper, sibilanter, vokalkvantitet och -kvalitet samt läpprundning. När det gäller finska inlärare lyfter han (1990: 47) ytterligare fram brister i aspiration, avtoning efter aspiration, kontrasten mellan ord såsom *rätt* och *rädd* samt i uttalet av *b-*, *d-* och *g-*ljuden. Dessutom faller ofta en konsonant bort i ordinitiala konsonantgrupper (Bannert: 1990: 100). Rogerson-Revell (2011: 264-268) nämner förekomsten av neutralvokalen, öppna och centralvokaler samt av spända och slappa vokaler, aspiration, ordbetoning och rytm såväl som förekomsten av affrikator och dentala frikativor som de allmänna problemområdena i engelskt uttal. Peacock (2007:7) råder den finska inläraren att särskilt koncentrera sig på att lära sig uttala kontrasten mellan den alveolara och palato-alveolara sibilanten, den ordinitiala kontrasten mellan tonande och tonlösa klusilerna, de labiala konsonanterna och de dentala frikativorna samt kontrasten mellan den långa och korta allofonen av *i*-ljudet.

3.3. Metoderna i uttalsinlärning

Undervisningsmetoder har varit ett centralt objekt i språkforskning redan i århundraden men systematisk forskning i metoder ur uttalsperspektiv började först vid övergång mellan 1800- och 1900-talet (Brinton et al. 2010: 2). Sedan dess har vi kunnat följa hur uttal har spelat en varierande roll i språkundervisning. Men alltid enbart en roll; det har inte utvecklats metoder uteslutande för uttalsundervisning. Visst finns det stilar i undervisning där fokus uttryckligen är uttal men de har inte brett ut sig internationellt eller blivit erkända på samma sätt som t.ex. *grammatik-översättningsmetoden*. I regel är de utvecklade av enskilda pedagoger och används enbart i begränsade kretsar. Exempel på sådana stilar är Kjellins sexpunktsprogram (Kjellin 2002) och Odishos multikognitiva och multisensoriska betraktelsesätt (Odisho 2003). De fyra faktorer som nämnts i avsnitt 2.3, multisensorisk stimulering, variation, feedback och upprepning, anses vara viktiga i uttalsinlärning men de kan inte förknippas med någon specifik metod. Istället för att presentera varje undervisningsmetod som har tagit ställning till

uttal bestämde jag mig för att ta större riktningar som utgångspunkt. Som sagt, är uttal enbart en del av dessa metoder så jag tror inte att någon webbplatskapare skulle ha valt att tillämpa en sådan metod på sin webbplats där uttalsinläring står i fokus. Dessutom finns det egentligen inte så många undervisningsmetoder som överhuvudtaget kan användas på webbplatserna som är avsedda för självstyrd inläring. T.ex. i metoderna *Tysta vägen* och *Community Language Learning* behandlas uttal explicit och det anses vara faktiskt en ganska viktig del av språkkunskaper men båda metoderna kräver fysisk närvaro av både läraren och andra inlärare (Brinton 2010: 6-8). Vad som är sannolikt är att webbplatskaparna har utgått från vad de själva anser vara det bästa sättet att lära sig uttal och sedan tillämpat de element av det som de kan tillämpa, med hänsyn till sina datakunskaper och möjliga andra begränsningar, i det egentliga materialet.

De riktningar som används i analysen är *intuitiv-imitativa metoder*, *analytisk-lingvistiska metoder* och *kommunikativa metoder* (Brinton 2010: 2). Detta är dock inte det enda sättet att kategorisera enskilda metoder. Det finns t.ex. synsätten *formalism* och *aktivism*. De formalistiska metoderna betonar språkets form medan i de aktiva metoderna anses mening vara det viktigaste (Tornberg 2005: 26). Synsätten *strukturalism* och *funktionalism* kategoriserar metoderna på ett likadant sätt; inom strukturalism är fokus på språkets strukturella element och inom funktionalism på de funktionella meningar som kan förmedlas genom språket (Richards 2001: 20-21). Förutom form, struktur, mening och funktioner finns det även synsättet inom vilket metoderna utgår från språkets sociala natur och dess förmåga att uttrycka förhållanden och förhandlingar, nämligen *interaktionalism* (Richards 2002: 22). Dessa fem synsätt fyller sin uppgift väl när man vill analysera metoder i språkundervisning i allmänhet men vid metoder i uttalsundervisning behövs noggrannare betraktelsesätt och därför valde jag använda kategorierna intuitiv-imitativa, analytisk-lingvistiska och kommunikativa metoder. Vad som är viktigt för inläraren att inse här är att även om jag kategoriserar de metoder som används på webbplatserna är det inte frågan om en rangordning. För det första finns det inte en metod som är allmänt accepterad att vara den bästa och för det andra måste inläraren själv utvärdera metoderna i förhållande till sina egna behov och intressen och välja den metod eller de metoder som hjälper honom/henne att nå sina mål (Huttunen & Jaakkola 2003: 193).

3.3.1 Intuitiv-imitativa metoder

De intuitiv-imitativa metoderna utgår från inlärares förmåga att höra och imitera. Med dessa metoder lär inlärares sig utan regler och explicit information om uttal. Övningarna som används grundar sig på goda uttalsmodeller och sker utan kontext, dvs. vad som lärs in är enskilda fraser. Precision är viktigt och inlärares ska använda enbart språkligt korrekta former i sin produktion. (Brinton 2010: 2) Ett exempel på de intuitiv-imitativa metoderna är *Audiolingualism*. Den hade sina största framgångar på 1940- och 1950-talets USA men används fortfarande, om än inte nödvändigtvis i sin helhet. Med denna metod börjar man med perception; först lyssnar inlärares läraren eller en inspelad röst säga en fras. Sedan fortsätter han/hon med att upprepa efter modellen och till sist ensam (Brinton 2010: 4; Tornberg 2005: 34). Syftet är att inlärares ska bilda nya vanor genom att upprepa så många gånger att modellerna ska läras in utantill (Tornberg 2005: 34). Han/hon behöver inte förstå vad det är han/hon säger; mening kommer först senare (Tornberg 2005: 34). Drill- och minimala par - övningar och målspråket som det enda undervisningsspråket hör till denna metod (Brinton 2010: 4; Tornberg 2005: 34).

3.3.2 Analytisk-lingvistiska metoder

De analytisk-lingvistiska metoderna utnyttjar explicit information om uttal och olika redskap såsom fonetiska alfabet, beskrivningar och tabeller samt kontrastiva kunskaper i perception, imitation och produktion. Inlärares uppmärksamhet fokuseras på det element eller de element som ska läras in och han/hon är medveten om vad det är han/hon lär sig och hur det förhåller sig till helheten. Information som inlärares får är mångsidig och reglerna används i hög grad. Även här betonas precision och korrekta former. Ett exempel på dessa metoder är *Reformrörelsen* som sägs vara den första egentliga lingvistisk-analytiska metoden. Vid den tiden, i slutet av 1800-talet, utvecklades IPA-alfabetet och fonetik började betraktas som vetenskap. Inom Reformrörelsen drogs nytta av fonetiska kunskaper och övningar som ansågs vara nödvändiga för uttalsinläring. (Brinton 2010: 2-3)

3.3.3 Kommunikativa metoder

De intuitiv-imitativa och analytisk-lingvistiska metoderna representerar två ändarna i ett kontinuum där någonstans mittemellan befinner sig de kommunikativa metoderna. De kommunikativa metoderna koncentrerar sig inte på att försöka lära uttal på ett explicit sätt utan syftet är att inläraren lär sig uttal genom att använda språket i kommunikativa sammanhang. Uttal är alltså integrerad i lärandet av muntlig språkfärdighet. Autenticitet och betydelsefullhet är nyckelord i övningar och material. Flyt betonas över precision; det viktigaste är att meddelandet ska föras fram, inte hur noggrant eller korrekt språket är. (Brinton 2010: 8-10) Ett exempel på dessa metoder är *Kommunikativ språkundervisning (CLT, Communicative Language Teaching)*. Syftet med denna metod är att utveckla inlärarens kommunikativa kompetens. Hänsyn tas till både strukturella och funktionella element och relationen mellan språk och kommunikation betonas. Övningarna har både intuitiv-imitativa och analytisk-lingvistiska drag men fokus ligger alltid på holistiska övningar där inläraren producerar språk med kommunikativa syften. Meningen är att övningarna ska aktivera samtidigt alla komponenter i den kommunikativa kompetensen. (Richards 2001: 155-170).

4 MATERIAL OCH METOD

I detta kapitel motiveras valet av material och metod, beskrivs faser i datainsamlingsprocessen samt granskas webbplatser som hypertexter och hur detta påverkar analysen.

4.1 Material

Mitt material består av uttalswebbplatser, dvs. webbplatser med hjälp av vilka inläraren kan lära sig och öva kunskaper och färdigheter i uttal. Webbplatser är dock inte det enda materialalternativet för självstyrd uttalsinläring; så gott som allt audiomaterial kan utnyttjas och dessutom finns det en mängd teoretisk kunskap tillgänglig i form av bl.a. böcker, tidningar och avhandlingar (Celce Murcia et al 2010: 360). De är otvivelaktigt nyttiga och användbara men kräver mycket av den autonoma uttalsinläraren. Med allmänt auditivt material som inte är avsett speciellt för uttalsinläring kan det vara svårt att fokusera på de element som man vill lära sig och öva systematiskt och överhuvudtaget koncentrera sig på uttal; t.ex. i filmer händer det flera saker samtidigt och i snabbt tempo vilket gör det till en utmaning, i synnerhet för en nybörjare, att kunna lära sig uttalet av vissa vokaler, betoningmönster, osv. Med teoretiska material är det lättare att koncentrera sig på en viss komponent men teoretisk kunskap kan förbli teoretisk kunskap om inläraren inte får hjälp med tillämpning, t.ex. i form av övningar eller förslag på behandlingssätt. Naturligtvis kan både teoretiskt och allmänt auditivt material användas för att komplettera uttalswebbplatser men jag tror inte att de i sig själva nödvändigtvis är det bästa valet för det huvudsakliga inlärningsmaterialet i självstyrd uttalsinläring. Uttalswebbplatser har åtminstone potentialen att vara den vägledare för inläraren som diskuterades i kapitel 3 och att erbjuda inläraren information, feedback samt tillfällen för automatisering och tillämpning.

Det är inte enbart den potential som jag tror webbplatserna har som inlärningsmaterial som fick mig att välja de för data i studien. Jag tror även att de är för de flesta det lämpligaste alternativet; 85 % av finländarna har internetanslutning på hemmatorn och en fjärdedel av dem som inte har den har tillgång till nätet någon annanstans (Statistikcentralen 2011).

Dessutom finns det fria, öppna nätverk där man kan ansluta sin dator eller annan lämplig apparat till Internet inom ett visst område och vissa lokaler såsom bibliotek där man kan använda datorer med internetanslutning kostnadsfritt. Dessutom, med undantag av möjlig anslutningsavgift, behöver man inte betala för majoriteten av materialet på nätet eller registrera sig som användare (Costigan 1999: xxiii).

För att kunna utnyttja analysresultaten i denna studie måste inläraren:

- ha kunskaper och färdigheter i autonom inläring

Jag hjälper honom/henne med att presentera analyserade alternativ för inlärningsmaterial men inläraren själv bär ansvaret för vilket/vilka webbplatser han/hon väljer att använda och på vilket sätt. Jag analyserar enbart sådana webbplatser som kan användas självständigt, dvs. tillgången till webbplatserna är direkt och de innehåller all information inläraren behöver för att kunna använda dem (Holec 1996: 91).

- kunskaper och färdigheter i e-inläring

Inläraren måste kunna öppna webbläsaren och använda adressfältet samt navigera på en webbplats.

och

- tillgång till Internet och en apparat som möjliggör detta samt hörlurarna med mikrofon.

Webbplatser befinner sig på nätet där det finns så mycket information att det vore svårt om inte omöjligt att hitta något utan en sökmotor (Feldman 2002: 178). Sökmotorn jag använder i denna studie är Google. Jag bestämde mig för att använda Google för att den är den populäraste i Finland – nästan 98,4 % av alla sök görs med Google – så jag antar att nästan alla i, om inte hela målgruppen, är mest bekanta med den (Net Market Share 2011). Dessutom har Google den bredaste databasen, den anses vara den motor som hittar de mest relevanta resultaten, den organiserar resultaten användarvänligt och visar enbart de sidor som innehåller alla sökord som har använts (Hirsjärvi et al 2007: 90). Som sökord har jag valt följande:

- *svenskt uttal, ruotsi ääntäminen, swedish pronunciation* för att hitta svenska uttalswebbplatser

och

- *engelskt uttal, englanti ääntäminen, english pronunciation* för att hitta engelska webbplatser.

Jag vill inte använda bara finska sökord eftersom även om kontrastiv kunskap och medvetenhet är väsentliga i uttalsinläring (se avsnitt 3.1) tror jag inte att allt lärande borde ske genom modersmålet, dvs. jag anser det inte vara till nytta att ha alla instruktioner och all information på finska när man lär sig andra språk. Men det är inte enbart målspråket jag har med i sökorden. Jag vill ha även svenska sökord för engelska uttalswebbplatser och engelska sökord för svenska uttalswebbplatser eftersom jag tror att inläraren kan utnyttja tvärspråklig information i sin inläring. Både svenska och engelska är germanska språk och har mycket gemensamt. Naturligtvis finns det flera skillnader också men om man koncentrerar sig på likheter kan det främja lärandet av båda språken, språk som alla finländare, åtminstone ungdomar och yngre vuxna, har kunskaper i. De sökord jag har bestämt mig för att använda är dock inte nödvändigtvis de slutliga eller de enda jag kommer att ha med. Enligt Google är det förträffligt att vara flexibel och modifiera sökordet/-orden vid behov (Google 2012a). Så jag ska prova med de ovannämnda orden och sedan kontrollera resultat. Om jag inte hittar vad jag letar efter ska jag lägga till relevanta ord eller byta ord på grund av den information som jag hittar på de webbplatser som är lämpliga till analysen; genom att gå igenom sådana webbplatser ser jag vilka nyckelord har använts där och jag kan förbättra mitt sök enligt den informationen (Google 2012a). Jag gör en enkel informativ sökning, dvs. syftet är att hitta noggrannare information om ett ämne och där är det viktigt att hålla det enkelt och använda enbart viktiga ord (Battelle et al. 2009: 6; Google 2012a). Jag använder inte specificerad sökning eller sökord inom citattecken eftersom jag tror att jag når bättre och fler resultat med en enkel sökning. Dessutom vill jag att Google har möjlighet att förbättra resultat genom anpassningar, rättade stavfel och synonymer (Google 2012b).

I båda språken ska jag alltså göra tre sökningar: med finska, svenska och engelska sökord. Jag går igenom resultaten tills jag inte längre hittar något nytt och materialet börjar upprepa sig själv, dvs. jag fortsätter tills *saturationen* är uppnådd (Hirsjärvi et al 2007: 177; Sarajärvi & Tuomi 2009: 87). Jag går igenom resultaten enbart om de verkar väsentliga överhuvudtaget. Om de inte är det, ska jag göra en ny sökning med nya sökord och går igenom dess resultat om sökningen har lyckats. Vanligen läser man inte vidare än de tre första sidorna eftersom de första resultaten är de mest relevanta men jag vill vara säker att jag inte missar något och därför använder jag saturationsprincipen (Battelle et al 2009: 18). Speciellt med uttalswebbplatser som troligen är ganska komplexa med sitt multimediam innehåll finns det en risk att de står längre fram i resultatlistan för att tekniskt enkla webbplatser kan föredras i

resultatordningen (Poutiainen 2006: 160). Jag skriver ner adressen till de webbplatser som fyller följande kriterier:

- det är frågan om en uttalswebbplats, dvs. en webbplats där inläraren kan lära sig och öva kunskaper och färdigheter i uttal
- webbplatsen är gratis, förutsätter inte några nedladdningar eller registrering och
- skaparens/administratorns namn och kontaktinformation är tydligt uttryckta.

Webbplatserna ska vara gratis eftersom jag vill att alla, åtminstone i teori, ska ha möjligheten att använda dem utan att behöva bekymra sig över pengar. Jag vill analysera enbart webbplatserna som inte förutsätter nedladdningar eller registrering eftersom nedladdningar kan medföra virus och jag vill inte rekommendera sådana webbplatser som är en potential risk för inlärarens dator och med registrering kan inläraren ha sin e-post fylld med skräppost (Clarke 2004, 109). Dessutom anser jag det vara viktigt att webbplatserna kan användas utan att vara tvungen att ladda ned något för att jag inte vill exkludera inlärarna som skulle vilja använda webbplatserna även någon annanstans än enbart på sin egen dator. Skaparens/administratorns namn och kontaktinformation vill jag ha framme eftersom även om det inte garanterar att webbplatsen är pålitlig och trygg att använda finns det åtminstone någon som inläraren kan kontakta om det uppstår problem eller frågor. Jag tog inte med uppdatering som ett urvalskriterium. Enligt min mening är uttal inte ett sådant ämne där allt material måste vara aktuellt eftersom själva ämnet inte förändras så mycket med tiden (Humpries 2002: 167). Visst är det intressantare att lära sig med hjälp av exempel som handlar om dagens händelser än med något som skedde för tio år sedan men troligen är det inte den avgörande faktorn i materialvalet. Jag kontrollerar dock att det inte finns döda länkar eller andra element som inte fungerar. Dessutom föredrar jag webbplatser som är aktiva eftersom med sådana finns det möjlighet att det inte blir slut med material på ett och samma ställe.

Efter att jag har gjort detta preliminära urval ska jag studera de webbplatser som fyller kriterierna och av dem välja tio webbplatser per språk för närmare analys. Antalet är i viss mån flexibelt; om det finns flera webbplatser som jag absolut vill ha med kan antalet vara större. På grund av bristfälliga resurser har jag inte möjlighet att analysera alla uttalswebbplatser men jag hoppas att genom att utföra en grundlig analys av ett mindre antal webbplatser kan jag ändå ge en helhetsbild på hurdana uttalswebbplatser det finns på nätet.

Även om syftet inte är att sträva efter generaliseringar vill jag dock att resultaten ska ge en så månsidig bild som möjligt. För den slutliga analysen väljer jag webbplatser med hjälp av *eliturval*, dvs. målinriktat urval som beror på omdöme, för att kunna hitta den bästa informationen ur fenomenet i fråga (Flick 2006: 268; Sarajärvi & Tuomi 2009: 86). Mitt omdöme baserar sig på innehållets månsidighet; jag väljer de webbplatser som har mest att erbjuda. Jag vill utgå från innehållets månsidighet eftersom även om på nätet är det lätt och snabbt att byta till en annan om man inte hittar något på en webbplats antar jag att inläraren ändå vill lära sig så mycket som möjligt på en webbplats utan att vara tvungen att gå till en annan bara för att innehållet på den första var för begränsat. Med metoderna har inläraren mer valfrihet; han/hon kan komma med sina egna sätt och tekniker och komplettera eller ersätta dem som används på webbplatser. Detsamma kan man inte göra med innehållet; om man inte är nöjd med det måste man gå någon annanstans.

4.2 Metod

I denna studie behandlas webbplatserna som text, eller snarare som hypertext som enligt SAO (2012) är "en data-baserad, icke-sekventiell text där läsaren kan välja sina egna vägar genom texten" och som inte låter sig återges utanför sin elektroniska miljö (Hörnqvist 2003). Flick (2006: 266-268) konstaterar att webbplatser kan ses som text och analyseras som sådant och ytterligare, om frågorna tillåter, kan analytiska redskap tillämpas till dem, om än redskapen kan kräva några modifieringar. Dessa modifieringar har ofta att göra med hypertexts speciella natur. Om man jämför den med den traditionella tryckta texten är hypertext ostabil medan den tryckta är stabil, dynamisk medan den andra är statisk, icke-lineär istället för lineär, öppen medan den tryckta är sluten, demokratisk medan den andra är hierarkisk och interaktiv istället för envägskommunikation. Dessutom består hypertext av länkar medan den tryckta har stycken och sidor och den är heterogen och rik på förbindelser medan den tryckta texten är homogen och sammanhängande. (Hörnqvist 2003). Den speciella naturen är även orsaken för många att avstå från att analysera webbplatser som hypertext. I synnerhet icke-linearitet, dynamik och flyktighet har lyfts fram som potentiella problemområden (se t.ex. Cohen & Mitra 2009: 199; Flick 2006: 267-268). Det sägs att det är utmanande att analysera någonting som inte har en tydlig början och ett tydligt slut, någonting som kan förändras när som helst

och någonting som kan plötsligt försvinna helt och hållet. Problemet med icke-linearitet löser jag genom att analysera enbart interna länkar, dvs. länkar mellan sidor inom en webbplats och utesluter externa länkar som tar användaren från en webbplats till en annan (SEOmoz 2011). Dynamik och flyktighet kan jag inte kontrollera men jag är beredd att ta risken eftersom jag tror starkt på webbplatsens potential som inlärningsmaterial.

Det var klart från början att analysmetoden ska vara kvalitativ. Även om det kan avslöjas flera mysterier med siffror ser jag inte att de skulle ha haft mycket att erbjuda för en uttalsinlärare; att veta hur många uttalswebbplatser det finns totalt eller t.ex. på hur många uttalswebbplatser behandlas segment eller suprasegment hjälper honom/henne inte med materialvalet. Dessutom saknas det analyser av uttalswebbplatser som är mer än enbart kommenterade länklistor och vid ett sådant här läge känns det förnuftigare att börja med att analysera fenomenet kvalitativt än att försöka gå direkt till att räkna antalet. Det finns flera olika kvalitativa analysmetoder att välja mellan men nackdelen med de flesta är att de går onödigt djupt in i analysmaterialet. Förstås finns det situationer där man vill, eller behöver, komma åt den latent meningen som ligger under ytan men när det gäller inlärarens materialval är det nyttigare för honom/henne att veta slutresultatet, manifestationen, än att veta t.ex. vilka faktorer som ledde till den, dvs. vad har fått skaparen att göra de innehålls- och metodsrelaterade val på sin webbplats eller vad har de för betydelse i det större sammanhanget.

I den kvalitativa innehållsanalysen hittade jag en metod som tillämpar sig väl för analysen av den manifesterade meningen och som, förutom det, är även systematisk, flexibel och en metod som förminskar data (Schreier 2012: 7). Den kvalitativa innehållsanalysen är en metod som är lämplig för all slags rik data, även för webbplatser, som kräver tolkning på någon nivå (Schreier 2012: 2-3). Med den kan man klassificera och beskriva vilka som helst egenskaper och den är inte bunden till någon viss teoretisk bakgrund (Flick 2006: 315; Schreier 2012: 30). Med kvalitativa metoder försöker man oftast komma till en full förståelse av materialet men den kvalitativa innehållsanalysen uppmärksammar att en full förståelse aldrig kan nås och koncentrerar sig istället för att analysera materialet så grundligt som möjligt utifrån vissa begränsade perspektiv (Schreier 2012: 3). Mening är alltså inte att försöka kategorisera och beskriva allt i materialet utan ta upp de aspekter som anses vara de viktigaste. Vad som gör metoden systematisk är att den alltid innehåller följande faser: frågeställning, materialval, kategoribildning, test och bedömning av kategorierna, den egentliga kodningen med de

modifierade kategorierna samt tolkning och diskussion (Schreier 2012: 6). Dessutom är den systematisk i att man tar hänsyn till allt relevant i materialet och i att kategorierna testas och bedöms innan de används i den huvudanalysen (Schreier 2012: 9). Metoden är flexibel för att analyskategorierna bildas alltid i relation till materialet och för att kategorierna kan och ska modifieras vid behov (Schreier 2012: 4, 7).

När man använder den kvalitativa innehållsanalysen grundar man ofta sina kategorier på forskningsfrågorna och det har jag också gjort. Det var ett medvetet val att hålla kategorierna öppna. Även om jag har behandlat frågorna detaljerat i avsnitt 3.2 och 3.3 och har vissa förväntningar för vad som ska hittas, vill jag dock ge även materialet möjlighet att tala, dvs. även om jag analyserar vilken/vilka komponenter av uttal och vilka metoder som behandlas vill jag vara mottaglig även för andra komponenter och andra metoder som jag inte själv har kommit att tänka på. Jag vill dock inte göra en totalt databaserad analys för att kunna vara säker på att jag har något tydligt och systematiskt att erbjuda för inlärarna, något de kan dra till nytta av i sin uttalsinlärning.

5 RESULTAT

Redan första sökningen avslöjade den framträdande skillnaden mellan antalet svenska och engelska uttalswebbplatser. I engelskan var resultaten talrika medan i svenskan hittade jag enbart en webbplats där inläraren kan både lära sig och öva svenskt uttal och en webbplats som har fokus på teoretisk kunskap i svenskt uttal. Skillnaden i antalet överraskade i och för sig inte – engelska uttalswebbplatser har ju en mångfaldigt större potential användargrupp – men jag trodde ändå att det skulle finnas flera resultat att välja mellan i svenskan också. Även om de förutbestämda sökorden producerade önskade resultat i engelskan bestämde jag mig för att försöka även med andra sökord i svenskan för att kunna vara säker på att felet inte låg där. Jag gjorde enkla sökningar med orden *svensk fonologi*, *svensk fonetik*, *självstudier svenskt uttal*, *ruotsi fonetiikka*, *ruotsi fonologia*, *itseopiskelu ruotsi ääntäminen*, *swedish phonology*, *swedish phonetics*, *self-study swedish pronunciation* men inga avgörande förändringar skedde; i resultaten kunde fortfarande hittas bl.a. artiklar och böcker i svenskt uttal, kursbeskrivningar och bloggar där uttal behandlas. Visst är det möjligt att resultaten var klena på grund av felvalda sökord men å andra sidan vore det ett säreget val att skapa en svensk uttalswebbplats där t.ex. orden *svenskt* och *uttal* inte förekommer; webbplatser skapas och publiceras för att de ska läsas/användas av så många som möjligt så det finns ingen rimlig motivering för att skapa en webbplats som målgruppen inte kan hitta. Inte heller tror jag att beslutet att använda Google som sökmotorn var fel; även om varje sökmotor täcker enbart en del av innehållet på nätet är det osannolikt att så gott som alla svenska uttalswebbplatser skulle finnas i de delar som Google inte analyserar. Dessutom fungerade likadana sökord i engelskan och jag ser ingen tydlig orsak till varför skaparna av svenska uttalswebbplatser skulle ha valt att använda annorlunda ord på sina webbplatser.

Även om jag inte hade framgång med datainsamlingen var jag inte färdig att ge upp och avstå från ämnet i studien; jag ville ändå inte bara lyfta fram förhållandet där de självständiga inlärarna av svenskt uttal har synnerligen begränsade möjligheter till e-inläring men även visa hurdana webbplatser det kunde finnas genom de engelska uttalswebbplatserna och hjälpa åtminstone de självständiga inlärarna av engelskt uttal med materialvalet. För att kunna göra detta bestämde jag mig för att förändra kriterierna för materialvalet. Det enda kriteriet som jag var beredd att modifiera var definitionen på en uttalswebbplats. Jag utvidgade definitionen så

att den inkluderar även webbplatser som inte har den primära fokusen på uttal och webbplatser som kan främja uttalsinläringen även om de inte nödvändigtvis är pedagogiska, dvs. webbplatser som troligen skulle i regel anses snarare vara redskap i inläringen, inte själva materialet för inläringen. Efter denna modifikation började jag om från början med datainsamlingen med de ursprungliga sökorden. Som urvalsgrund använde jag fortfarande mångsidighet. Antalet webbplatserna behöll jag också oförändrat för att kunna bättre visa skillnaden mellan de månsidigaste svenska och de månsidigaste engelska webbplatserna. Efter första rondan i datainsamlingen och den preliminära analysen gick jag tillbaka till teorin innan jag fortsatte till den slutliga analysen. Mellan den preliminära och slutliga analysen hade en av de svenska webbplatserna slutat existera och en av de engelska webbplatserna hade förändrats totalt innehållsmässigt. För att ersätta den försvunna webbplatsen vände jag mig till listan jag hade gjort upp vid datainsamlingen på webbplatserna som fyllde kriterierna men som inte var lika mångsidiga som de tio som ursprungligen valdes till analysen. Förändringen i innehållet på den engelska webbplatsen påverkade inte dess lämplighet för analysen men jag var ändå tvungen att analysera den som om den vore en ny uttalswebbplats.

Näst ska jag presentera de analyserade webbplatserna närmare ur perspektiven innehåll och metoder. Diskussionen förs i kapitel 6. Resultaten är organiserade i alfabetisk ordning. Först ska de svenska uttalswebbplatserna presenteras varefter följer presentationen av de engelska webbplatserna. Strukturen är genomgående densamma: efter namn på webbplatsen och dess adress finns det en kort introduktion samt presentation av innehållet och metoden/metoderna. Alla svenska översättningar av engelska ord som finns i avsnitt 5.2 är mina egna.

5.1 Webbplatser i svenskt uttal

5.1.1 Björn Engdahl's Swedish Course

<http://www.onlineswedish.com/main.php>

Introduktion

Björn Engdahl's Swedish Course är en webbplats av Björn Engdahl där man kan lära sig svenska språket. Webbplatsen är kursformad och den består av sju lektioner i grammatik och vokabulär. Dessutom finns det en lista över oregelbundna verb, ett slutprov och nationalsången med ljud och text samt information om svenska språket och dess förhållande till andra språk. Uttal behandlas både separat i form av en uttalsguide och integrerat i innehållet av lektionerna. Inläraren ska börja med uttalsguiden och fortsätta sedan med lektion ett, två, tre osv. Instruktionerna är på engelska, om än man kan byta språket till spanska, holländska, polska, ryska, tyska, franska och grekiska.

Innehåll

Innehållet i uttalsguiden består av intonation och enskilda ljud. Intonationen behandlas utifrån accent och betoning. I samband med accent presenteras akut och grav accent; vad det är frågan om, hur de förverkligas i andra språk och hur de används i det löpande talet. Om grav accent finns det ett exempel man kan lyssna på och en ritad intonationskurva för ordet. Accenterna förknippas med ordbetoning och några regler på var betoning placerar sig i ord och hur det påverkar accenten ges åt inläraren. I samband med substantiv får man information om hur betoningen beter sig i bestämd och obestämd form och hur accenten kan vara betydelseskiljande i vissa ord samt vilken accent man ska välja i pluralis. I samband med verb berättas om accent i olika konjugationer och i samband med adjektiv om accent i bestämd form. Dessutom förklaras det vilka beteckningssätt för betoning och accenter som används i materialet.

I delen om enskilda ord presenteras svenskans vokaler och konsonanter samt vissa konsonantkluster som skrivs på ett annat sätt än de uttalas. Informationen är i tabellform. Vokalerna behandlas i helhet: av varje fonem ges både den korta och långa allofonen. Instruktioner för uttal är kontrastiva: det utgår från (brittisk) engelska och ett engelskt exempelord ges för varje fonem där vokalen låter lik svenskans. Om det inte finns en motsvarighet ges antingen en beskrivning om hur fonemet bildas eller fonemet jämförs med ett liknande fonem i ett annat språk än engelskan. Dessutom får inläraren svenska exempelord där fonemen förekommer. Av konsonanter behandlas enbart de som uttalas på ett annat sätt än

de motsvarande grafemen i engelskan. Om det finns en likhet mellan det svenska och engelska fonemet ges instruktioner för vilken detalj man ska förändra i uttalet för att kunna producera det svenska fonemet och om de skiljer sig jämförs det svenska fonemet med ett annat fonem i engelskan som låter likt. I samband med konsonantkluster får man vissa bokstavskombinationer och instruktioner för hur de ska uttalas på ett motsvarande sätt som med de enskilda konsonanterna. Enbart *tje-* och *sj-*ljudet kan lyssnas på. Varianten är rikssvenskan och i ljudfiler uppträder en manlig talare.

Metoder

Uttalet presenteras som det mest karakteristiska draget i svenska språket men också något som är svårt i början och därför instrueras inläraren att börja med det. Inläraren behöver dock inte komma ihåg allt på en gång utan det sägs vara viktigare att först ögna igenom för att få en generell bild av grunderna och senare, efter man har utvidgat sina kunskaper i svenska språket kan man återkomma till det och försöka göra sitt uttal mer svenskt. Inläraren råds att rikta sin uppmärksamhet speciellt till intonation, betoning och enstaka fonem. Metoden är närmast analytisk-lingvistisk. Beträktningsättet är kontrastivt och inläraren får explicit information om hur olika ljud uttalas separat såväl som i kontexten i ord och korta fraser. Förutom att kunna läsa om uttal kan inläraren även lyssna på och upprepa enskilda ljud i uttalsguiden, ord och korta fraser i grammatik- och vokabulärdelen samt den svenska nationalsången i tilläggsdelen, delvis är uttalet alltså integrerad i grammatik och vokabulär. Istället för fonetiska symboler används kombinationer av vanliga bokstäver och särskilda tecken för att ange betoning och accent.

5.1.2 Etälukion ruotsi

http://www2.edu.fi/etalukio/psykka_ruotsi/?cmscid=91 (Introduktion, kurser 1 och 2)

<http://www2.edu.fi/etalukio/kursseja/ruotsi3/> (kurs 3)

<http://www10.edu.fi/ruotsi4/> (kurs 4)

<http://www10.edu.fi/ruotsi5/> (kurs 5)

Introduktion

Etälukion ruotsi är onlinestudiematerialet för svenska kurser i distansgymnasiet som är utgiven av Utbildningsstyrelsen. Innehållet följer läroplanen för vuxenutbildningen och det finns sammanlagt sex kurser: Uppsatskurs och Introduktion samt Kurser 1, 2, 3, 4 och 5. Av dessa ska alla, med undantag av Uppsatskursen, analyseras utifrån uttalsperspektiv. Kurser 3, 4 och 5 har egentligen sina egna webbplatser men eftersom de bildar en enhet har även de tagits med i analysen. De kan alla nås från Utbildningsstyrelsens webbtjänst *edu.fi*. Instruktionerna är på finska men i några övningar har de översatts även till svenska. I vilken ordning övningarna ska göras är inlärares val. Antagandet är att inlärares kunskaper i grundskolans lärokurs i svenska.

Innehåll

Det finns ingen explicit information om uttal utan det är helt integrerat i materialet. Fokus ligger på perception men även produktion övas. Enskilda ljud behandlas inte men allt från ord till längre dialoger och berättelser kan inlärares lyssna på och säga efter. Inlärares kan välja mellan flera olika teman och ämnen såsom studier, filmer och livsvärden samt natur, arbete och teknologi. Som variant används både rikssvenskan och finlandssvenskan och det finns olika talare, både manliga och kvinnliga, i ljudfiler.

Metoder

Inlärares uppmuntras att bli en modig talare som använder svenska alltid när det är möjligt och bryr sig inte om precision i talet utan koncentrerar sig på att få meddelandet förmedlat. Inlärares råds vidare att lyssna aktivt på svenska radiokanaler och att titta på svenska tv-program så att han/hon blir vad vid att förstå olika talare. Dessutom påminns det att hörförståelsen utvecklas enbart genom att lyssna. Vikten av att upprepa ständigt, reflektera över sina svar samt förknippa de nyinlärdas kunskaperna med det man redan vet om ämnet och tillämpa dem utanför materialet betonas. Metoden är en kombination av den kommunikativa och intuitiv-imitativa metoden. Ingen medveten uppmärksamhet fästs vid uttal utan antagandet är att lärandet ska ske implicit. I receptiva övningar ska inlärares lyssna på och välja rätta alternativ eller skriva det man hör. I produktiva övningar ska man antingen lyssna

på en text och berätta om den med egna ord eller svara på frågorna muntligt, lyssna på ord/fraser/dialoger och säga efter eller reagera, säga högt ord och fraser eller berätta om en bild muntligt. Inläraren får rätta svar direkt efter övningen genom att klicka på knappen *Ratkaisu* (Lösning). När det är frågan om övningar där inläraren ska producera talat språk själv får han/hon ett förslag på hur man kunde säga. I samband med dessa övningar har inläraren möjlighet att spela in sin egen röst och göra det om så många gånger tills han/hon är nöjd. Alla övningar är mer eller mindre strukturerade och det finns alltid en kontext med vissa omständigheter som inläraren måste ta hänsyn till. Det finns audiomaterial om varje övning, inklusive grammatik, och även texter finns i ljudfiler.

5.1.3 Forvo

<http://fi.forvo.com/>

Introduktion

Forvo kallar sig för världens största uttalsguide; den har ljudupptagningar för uttal på mer än 300 språk. Alla ljudupptagningar är gjorda av "vanliga människor": vem som helst som registrerar sig som medlem kan spela in uttal på sitt modersmål av självvalda ord eller av ord som andra medlem har listat som sådana som de skulle vilja höra uttalade. Nästan alla ord tillåts men ord är begränsade till 40 tecken. Förutom enskilda ord finns det även uttal av idiom och kända titlar. *Forvo* leds av Félix Vela, Israel Rondón och Joel Gonçalves. Dessutom finns det frivilliga moderatorer som granskar kvaliteten på de uttalade orden. Språket på webbplatsen kan väljas; som alternativ finns det t.ex. finska, svenska, engelska och tyska.

Innehåll

Det finns nästan 40 000 ord uttalade på svenska och antalet ökar ständigt. Svenskan har över 1500 aktiva uttalare, både manliga och kvinnliga, runtom i de svenskspråkiga områdena i Sverige och Finland. Flera uttalsformer av ett ord tillåts och inläraren ser alltid på en karta

varifrån uttalarerna i fråga kommer. Förvo har både rikssvenska och finlandssvenska uttalarer men varianten kan inte väljas. Webbplatsen innehåller ingen explicit information om uttal.

Metoder

Metoden är intuitiv-imitativ. Man kan lyssna på och upprepa ord genom att mata in ett ord i sökfältet eller genom att välja ett från färdiga listor som är organiserade efter teman, så som vetenskap, ekonomi och sport, popularitet eller nyhet.

5.1.4 ielanguages.com – Free Language Tutorials

<http://ielanguages.com/>

Introduktion

ielanguages.com är en webbplats, administrerad av Jennifer Wagner, där man kan lära sig flera olika språk bl.a. med hjälp språklektioner, lingvistiska artiklar och autentiska material. Lektionerna i svenska består av tre kursenheter som behandlar uttal, grammatik och vokabulär. Dessutom finns det ett svenskt podcast-arkiv. Språket på webbplatsen är engelska.

Innehåll

Det finns en separat uttalsdel på första kursenheten och där kan inläraren hitta en lista över svenska konsonanter och konsonantgrupper som inte uttalas på samma sätt som i engelskan. Fonetiska symboler används inte utan tabellen består av svenska bokstäver och deras närmaste engelska motsvarigheter. Annars är uttalet integrerat i lektionernas innehåll i form av ljudfiler med ord och fraser. Enbart vanliga bokstäver används. Förutom grammatik behandlas olika teman såsom årstider, länder och kläder. I samband med uttalsövningar får inläraren även information om hur och när formella och informella register ska användas. Dessutom finns det ett podcast-arkiv där det finns 22 autentiska, ostrukturerade, otränade inspelningar av olika vardagliga teman som varar från en halv minut till ett par minuter. Varje inspelning har svensk och engelsk transkription där talet är uttryckt enligt skriftspråkliga

normer med fullständiga meningar och interpunktion. På webbplatsen finns det även artiklar om fonetik och fonologi men de är alla på engelska. I de flesta ljudfiler finns det en kvinnlig talare men i podcasts hör man även andra kvinnliga och två manliga talare. Varianten är rikssvenskan.

Metoder

Betydelsen av lingvistik i lärandet betonas. Utan att ha kunskaper i morfologi och semantik är det svårt att förstå betydelsen av ett ord, utan att ha kunskaper i syntax är det svårt att bilda fraser och utan att ha kunskaper i fonetik är det svårt att uttala ord rätt. För att underlätta lärandet vidare instrueras inläraren att bli bekant med IPA-symbolerna. Att analysera sitt eget inspelat tal, att titta på filmer med textning på det ursprungliga språket och att lyssna på olika audiomaterial på Internet sägs också främja uttalsinläringen. Dessutom påminns inläraren om vikten av att utnyttja varje tillfälle att öva det nya språket. Administrators tankar har både analytisk-lingvistiska och kommunikativa inslag men metoden i det egentliga materialet är intuitiv-imitativ. Det finns tabellen om uttal av vissa konsonanter men informationen är så kortfattad och begränsad att den inte kan sägas göra metoden analytisk eller lingvistisk. Inläraren kan öva sig lyssna på och upprepa ord och fraser i samband med grammatiken och vokabulären med även i övningsdelen. Där finns det två stycken övningar med ord och fraser som kan lyssnas på och upprepas enligt modellen först utan engelsk översättning och sedan en annan gång med översättningen.

5.1.5 Lexin

<http://lexin.nada.kth.se/lexin/>

Introduktion

På Lexin hittar inläraren lexikon på femton minoritetsspråk med bildmaterial och kortare videofilmer. Både finska och engelska hör till dessa minoritetsspråk men det är möjligt att använda enbart svenska också. Själva webbplatsen är svenskspråkig. Webbplatsen är indelad i lexikon, bildteman, animationsteman och dialogteman. Lexin är ett samarbete mellan

Språkrådet, en avdelning inom Institutet för språk och folkminnen, och Kungliga Tekniska högskolan.

Innehåll

Inläraren kan själv välja vilka element han/hon vill ha med i resultatet när han/hon slår upp ord i lexikon. Alternativen är avledningar, bilder, böjning, definition, exempel, förkortningar, konstruktioner, motsatser, ordklass, sammansättningar, svenska kommentarer, synonymer till översättningar, uppslagsord, uttal, uttryck, variantform, översättning och översättningskommentarer. Uttalet anges med fonetisk skrift som visar längden, kvaliteten, ordaccenten och trycket. Vokal- och konsonantljud skrivs med vanliga bokstäver med undantag av *tj-*, *sj-* och *ng-*ljud. Beteckningssättet är förklarat närmare i delen *Om Lexin*. Med undantag av den fonetiska skriften behandlas uttal inte explicit. Förutom att se ordet kan inläraren även lyssna på dess uttal. Bildteman innehåller cirka 1800 illustrerade ord indelade efter teman som det finns sammanlagt 31 stycken. De flesta ord är uttalade. I animationsteman finns det 700 verb illustrerade i form av kortfilmer med ljud. Antalet teman är 15 och varje tema består av flera temaord. Dialogteman innehåller videor om vardagliga situationer. Dialogerna kan ses även i textform. Teman är samtal på arbetsplatsen, sjukvård och samtal på fritiden. I lexikon, bildteman och animationsteman är talaren en kvinna men i dialogteman finns det andra, både manliga och kvinnliga talare. Varianten är rikssvenskan.

Metoder

I metoden är den intuitiv-imitativa behärskande men lexikon med dess fonetiska skrift ger metoden även en analytisk-lingvistisk dimension. Inläraren kan öva uttal genom att lyssna på och säga efter inspelningar. Mestadels handlar det om enskilda ord men i dialogteman kan inläraren försöka upprepa även längre meningar. Inläraren kan själv kontrollera hur långa bitar han/hon lyssnar på en gång.

5.1.6 Ruotsin ääntämissivusto

<http://users.jyu.fi/~mijukuro/koti>

Introduktion

Ruotsin ääntämissivusto av Mikko Kuronen är en webbplats avsedd för finska uttalsinlärare. Den är skapad för att fungera som ett hjälpmedel för svenska uttalskurser vid Jyväskylän universitet men kan användas även i självstudier. Webbplatsen innehåller både teori och övningar. De flesta instruktioner är på finska.

Innehåll

De beståndsdelar som behandlas på webbplatsen är variation, prosodi, vokaler och konsonanter. Variation närmas utifrån dialekter. Inläraren får veta var de svenska huvuddialekterna talas, vad det är som karakteriserar de och hur de har utvecklats. Dessutom talas det om variation inom dialekterna och hur dialektal variation i Sverige är mest regionalt. Om inläraren vill lyssna på dialektprover finns det externa länkar till webbplatsen av Dialektprojektet SweDia 2000. Prosodin beskrivs som ett fenomen på ord- och satsnivån och dess centrala betydelse i uttalskunskaper motiveras. Kontrasten mellan obetonade och betonade stavelser, dvs. rytmen, satsbetoning, intonation och speciellt svenskans ordaccenter samt uttalslättnader beskrivs och deras användning förklaras. Som stöd för lärandet får inläraren en lista över de vanligaste uttalslättnaderna och betonade och obetonade morfem. Det är både långa och korta vokaler samt diftongeringen av långa vokaler som behandlas. Varje ljud beskrivs och ytterligare får inläraren tips för hur ljudet produceras. I konsonantdelen ligger fokus på de konsonanter som skiljer sig från finskans motsvarande. De svenska ljuden beskrivs och de särskiljande egenskaper förklaras. All teori kompletteras med audioexempel. Varianten är rikssvenskan och med undantag av några exempel är talaren i ljudfiler en man.

Metoder

En hel sida har ägnats åt uttalsinläring. Där blir inläraren bekant med Olle Kjellins sexpunktsprogram som består av 6 faser: att höra, lyssna, imitera, kontrollera, producera och filtrera. Innehållet i varje fas och deras roll i uttalsinläring förklaras och inläraren får konkreta instruktioner för hur han/hon kan tillämpa programmet i det vardagliga livet. Speciellt betonas aktivt, medvetet lyssnande som ses som en nyckel till uttalsinläring.

Inläraren påminns om vikten av hans/hennes egen insats; att lära sig uttala är att lära sig en ny motorisk kunskap vilket krävs mycket arbete och upprepning. Metoden är analytisk-lingvistisk; medvetet lärande främjas genom explicit teoretisk kunskap, bilder och detaljerade beskrivningar samt genom kontrastivt perspektiv. Inläraren uppmuntras att lägga ner tid på att bilda en stadig teoretisk grund innan han/hon börjar med övningar och hans/hennes uppmärksamhet fästs ständigt vid förhållandet mellan finska och svenska; han/hon lär sig vilka aspekter som är likadana och vilka som är annorlunda och hurdan inverkan dessa aspekter har på uttalsinläring.. All teoretisk kunskap är inte enbart förklarad men även motiverad; inläraren blir medveten om inlärningsobjekt och deras betydelse i lärandet. Det finns övningar både i teoridelen och i en separat övningsdel. Övningar i teoridelen exemplifierar den teoretiska kunskapen och får inläraren att lära sig på ett reflekterande sätt. Inläraren råds t.ex. att tänka på hur exempelord och/eller -fraser ska låta på grund av den nyinlärd teorin före lyssnandet och sedan upprepa exempelord och/eller -meningar flera gånger efter modellen. I den egentliga övningsdelen finns det bl.a. skriftliga övningar där inläraren ska markera betoning och accenttyper och hörförståelseövningar där inläraren ska skriva ner vad han/hon hör eller välja rätta alternativ. I de flesta övningar får inläraren svaren omedelbart antingen skriftligt eller i form av audiomaterial.

5.1.7 Safir – svenska och arbetsliv för invandrare

<http://sfi.halmstad.se/safir/introduktion.htm>

Introduktion

Safir är onlinestudiematerialet för kursen *Svenska och arbetsliv för invandrare*. Kursen består av sju enheter som alla innehåller grammatik- och extraövningar, uppgifter som ska redovisas samt självutvärdering och skriftligt slutttest men som varierar i teman. Sammanlagt finns det alltid åtta delar i en enhet. Dessutom finns det en separat lärarguide som har förslag på genomförandet. Kursen är utvecklad av Nationellt centrum för flexibelt lärande på uppdrag av Integrationsverket och i samarbete med 5i12-rörelsen inom ramen för EU-projektet Equal. Dess syfte är att uppmuntra inlärare och underlätta integrationen till arbetslivet.

Introduktionen kan läsas även på andra språk såsom finska men annars är kursen svenskspråkig.

Innehåll

Uttalet behandlas explicit enbart i samband med alfabetet i den första enheten. Där kan inläraren lära sig uttala vokaler och konsonanter separat och i kontext. Annars är uttalet integrerat i grammatiken och vokabulären i form av hörförståelse och imitering. Självutvärderingen i slutet av varje enhet är av allmän natur och kan som sådant användas även för utvärdering av uttalsinläring. Teman som behandlas är t.ex. tid, mat, boende, familj, kroppen och känslorna. Varianten är rikssvenskan och det finns olika talare.

Metoder

Betydelsen av lyssnandet betonas speciellt i början; genom att lyssna aktivt på flera olika talare och i flera olika sammanhang får man känslan för språket. Att ha möjligheter att tillämpa sina kunskaper och färdigheter i tal anses också vara centralt för inläringen men mer på inlärarens ansvar; bristerna som materialet har i detta avseende framförs rättframt. Dessutom sägs det vara viktigt att inläraren har det roligt när han/hon lär sig och att han/hon försöker skapa associationer mellan den gamla och den nya informationen. Metoden är intuitiv-imitativ; ingen explicit information eller andra teoretiska redskap ges åt inläraren utan uttalsinläring ska ske omedvetet genom imitation. Övningarna som används på webbplatsen har hörförståelsen som basis; inläraren ska antingen lyssna och säga efter eller lyssna och göra något med den information han/hon hör, t.ex. välja rätta alternativ, fylla i ord som saknas eller svara på frågorna. Dessutom uppmuntras inläraren att kontrollera när han/hon säger efter modellen.

5.1.8 Svenska till max

<http://www.nok.se/nok/laromedel/Digitala-laromedel/Demo-Nyborjarbok/> (Nyborjarboken)

<http://www.nok.se/nok/laromedel/Digitala-laromedel/Demo-textbok-1-stm/> (Textbok 1)

<http://www.nok.se/nok/laromedel/Digitala-laromedel/Demo-textbok-2/> (Textbok 2)

Introduktion

Svenska till max är onlinestudiematerialet för bokserien som är avsedd för SFI-studier (Svenska för invandrare) och är utgiven av bokförlaget Natur & Kultur. Serien består av tre böcker, Nybörjarboken, Textbok 1 och Textbok 2, som alla har sina egna webbplatser men eftersom webbplatserna bildar tillsammans en tydlig enhet har de analyserats som en. Även om innehållet är nära kopplat till teman i textböckerna behövs de tryckta böckerna inte för att kunna använda webbplatserna. Inläraren får själv välja i vilken ordning han/hon ska göra övningarna.

Innehåll

Uttalet behandlas både separat och i samband med grammatik- och vokabulärövningar. I uttalsdelen övas enskilda vokalljud och ljuden i ord. Annars är uttalet en del av hörförståelseövningar i teman så som möten och länder samt att handla och presentera sig själv. Varianten är rikssvenskan och det finns flera olika talare. Fonetiska symboler används inte men betoningmönster är markerade i skrivna texter.

Metoder

Metoden är intuitiv-imitativ. Det finns explicit fokus på placering av betoning men det förklaras inte vad menas med betoning eller vilka funktioner den har i uttryck. Övningarna fördelar sig i två kategorier: i övningar där inläraren ska lyssna och säga efter och i övningar där inläraren ska lyssna och göra något på grund av det han/hon hör såsom svara på frågor eller välja rätta alternativ. I uttalsdelen kan inläraren lyssna på och upprepa enskilda vokaler och vokaler i minimala par samt i serier av tre ord som skiljer sig enbart i vokalljudet. Dessutom finns det övningar om vokaler där inläraren ska markera i vilket ord i en sats är vokalen lång. Inläraren råds att lyssna och säga efter så ofta som möjligt och upprepa övningar tills han/hon får det rätt varje gång. Svaret får inläraren direkt efter att han/hon har gjort övningen färdig.

5.1.9 Tallstugan

<http://www.tallstugan.se/>

Introduktion

På *Tallstugan* av Kate Kalström hittar inläraren en kursformad webbplats där fokus ligger på grammatik och ordbildning. De två ses som de grundläggande beståndsdelarna i språkkunskaperna; kunskaper och färdigheter i grammatik möjliggör språkbruket och med hjälp av ordbildning kan inläraren bygga upp sitt ordförråd. På en gång kan inläraren använda 20 sidor och övningarna på dem kostnadsfritt. Sammanlagt finns det 198 artiklar i följande delar: uttal, ordföljd, verb, substantiv, pronomen, adjektiv, prepositioner och adverb. Webbplatsen är svenskspråkig men det finns även ett par sidor där instruktionerna kan läsas på engelska.

Innehåll

I uttalsdelen behandlas enskilda ljud, längden och betoningen i enskilda ord, ord med två betoningar samt satsbetoning och detta görs genom att kombinera teori och praktik. Inläraren lär sig att ord består av ljudkombinationer och att dessa kombinationer kan delas in i vokaler och konsonanter som kan förekomma både i en lång och kort form. Betydelsen av kontrasten mellan långa och korta ljud betonas och inläraren påminns om att den kan vara den enda faktor som skiljer två ord ut. Längden behandlas även i förhållande till betoning och de två faktorer anses vara väldigt viktiga för förståelsen. För båda får inläraren regler och belysande exempel. Förutom uttalsdelen kan man öva sig uttal även i de andra delarna där det är möjligt att lyssna på de flesta exempel. Varianten är rikssvenskan och det finns både en manlig och en kvinnlig talare i audiomaterialet.

Metoder

Metoden är mest analytisk-lingvistisk men om inläraren använder de andra delarna om grammatik och ordbildning även för uttalsinläring är metoden då mer intuitiv-imitativ eftersom ingen explicit information om uttal ges åt inläraren. Förutom att säga efter modellen kan inläraren göra övningar där han/hon ska känna igen vilket ljud är långt i ett ord/en mening

eller bestämma hur många ljud/stavelser finns det i ett ord. Svaret får han/hon direkt efter övningen. Med hjälp av övningarna kan inläraren kontrollera sin förståelse; först efter han/hon lyckats att göra alla övningar i ett avsnitt rätt varje gång kan inläraren säga att han/hon har förstått regeln i avsnittet i fråga. Alla termer och begrepp som används är definierade. Inläraren kan själv välja i vilken ordning han/hon ska använda materialet och koncentrera sig på de aspekter som känns mest problematiska men han/hon råds i varje fall börja med uttalet. Inläraren påminns om att om han/hon strävar efter gott uttal räcker det inte att han/hon kan uttala ljud rätt utan han/hon måste även veta vilka stavelser är betonade. I de andra delarna är artiklarna organiserade hierarkiskt i stigande svårighetsgrad och inläraren instrueras att använda s.k. spiralmetoden, dvs. en metod där man läser de första artiklarna i varje del, går tillbaka till början och repeterar och sedan fortsätter med ett par nya artiklar i varje del, osv.

5.1.10 Tur i fonetikens marker

<http://www2.ling.su.se/staff/hartmut/tur.htm>

Introduktion

En tur i fonetikens marker av Hartmut Traunmüller är en webbplats där inläraren som är intresserad av fonetik och fonologi kan fördjupa sina kunskaper och färdigheter i uttal. Det detaljerade och teoretiska innehållet är på svenska.

Innehåll

De aspekter och fenomen som behandlas på webbplatsen är: grundtonen, formanter och spektrogram, svenska vokaler, språklig och utomspråklig variation i tal, manipulationen av talares ålder och kön, grundtonens betydelse för varseblivningen av vokaler, modulationsteorin samt nolla-halloneffekten. Under rubriken Grundtonen lär inläraren sig hur ljud bildas, hur variation i grundtonen uttrycker t.ex. skillnader mellan olika satstyper, vilka faktorer orsakar variation i grundtonen samt hur grundtonen relateras till svenskans tonala accenter. I samband med formanter och spektrogram samt svenska vokaler analyseras

frekvenser från olika synvinklar. Dessutom lär inläraren sig om kvalitetens olika funktioner i delen av grundtonens betydelse för varseblivningen av vokaler. Språklig och utomspråklig variation i tal granskas utifrån idiolekter, dvs. individernas unika sätt att tala, olika typer av språklig variation och orsaker till den. Ytterligare lär inläraren sig om hur talet kan manipuleras och hur människan ofta hör enbart det hon väntar sig att höra samt hur detta påverkar förståelsen.

Metoder

Metoden är analytisk-lingvistisk. Webbplatsen grundar sig på explicit teoretisk kunskap och den kompletteras av bilder, tabeller och fonetiska symboler. I samband med alla de behandlade aspekterna och fenomenen finns det även ljudfiler att lyssna på som kan upprepas men egentligen är de där för att exemplifiera ämnet i fråga. Istället för övningar aktiverar Traunmüller användaren genom att be honom/henne att reflektera på ämnet i fråga eller genom att ställa honom/henne frågor om innehållet.

5.2 Webbplatser i engelskt uttal

5.2.1 BBC Learning English: Pronunciation tips

<http://www.bbc.co.uk/worldservice/learningenglish/grammar/pron/>

Introduktion

BBC Learning English är en webbplats som består av flera olika enheter. En av dessa enheter är *Grammar, Vocabulary & Pronunciation* (grammatik, vokabulär och uttal) till vilken den analyserade webbplatsen *Pronunciation tips* (tips för uttal) också hör till. Webbplatsen är engelskspråkig.

Innehåll

Det finns fem delar på webbplatsen Pronunciation tips: *The sounds of English* (engelska ljud), *Features of English* (egenskaper i engelska), *Quizzes* (frågesporter) och *Programmes* (program). I delen *The sounds of English* hittar inläraren en tabell som innehåller korta och långa vokaler, diftonger, tonande och tonlösa konsonanter samt andra konsonanter skrivna med fonetiska symboler. Genom att klicka på en symbol öppnas en video där ljudet i fråga beskrivs och kategoriseras och inläraren får information om hur ljudet produceras och i vilka kontexter det kan förekomma. Dessutom finns det övningar om vokalpar och -trion som liknar varandra.

I delen *Features of English* finns det information om sambandet mellan ljud och skrift, neutralvokalen schwa, löpande tal samt om dimensionen tonande-tonlös. Sambandet mellan ljud och skrift behandlas utifrån skillnader; inläraren påminns om att hur ett ord uttalas inte är samma sak som hur ordet skrivs. Neutralvokalen beskrivs och inläraren får exempel på hur det uttalas i obetonade stavelser och information om hur schwa kan representera flera olika ljud/ljudkombinationer. Dessutom berättas det om hur schwa förbättrar uttal genom att göra det mer noggrant och naturligt. I delen om löpande tal lär inläraren sig vad som menas med löpande tal och vad dess beståndsdelar är. Av dessa beståndsdelar beskrivs närmare länkar mellan ord, bortfall, assimilation samt ljudförändring. Dimensionen tonlös-tonande behandlas genom att berätta om vad som menas med den, dess distinktiva roll, vilka ljud som normalt är tonlösa/tonande och om hur korta vokaler förändras före tonande ljud. Inläraren instrueras att känna stämbandstonen vid halsen och höra den genom att hålla händerna över öronen medan ett tonande ljud uttalas.

I *Quizzes* finns det frågor om t.ex. symboler och ljud och i de tre radioprogrammen behandlas schwa, länkar mellan ord, ljud och skrift, länkande r, sammanhängande tal, geminata, assimilation, *t* och *d* mellan konsonanter samt konsonanter i slutet och början av ord. För radioprogrammen finns det både audio- och skrivet material. Varianten är brittisk engelska. På videor uppträder en kvinna men i exempel, radioprogram och frågesporter finns det även andra talare, både manliga och kvinnliga.

Metoder

Betydelsen av gott uttal i kommunikationen betonas. Med gott uttal menas ett tydligt uttal som inte förhindrar andra från att förstå en. Detta innebär att man inte behöver tala som en infödd utan det är lämpligt att ha en accent så länge som det inte gör uttalet otydligt. Vilken accent man ska ha spelar ingen roll; alla accenter sägs vara lika bra. Inläraren instrueras att börja med enskilda ljud när han/hon vill förbättra sitt uttal. Det bästa sättet att lära sig de enskilda ljuden är att lära sig dem med hjälp av fonetiska symboler eftersom de vanliga bokstäverna kan vara missledande och dessutom finns det inte tillräckligt med dem för att kunna beskriva alla ljud i engelskan. Att lära sig de fonetiska symbolerna för varje ljud underlättar även självstudier; när man känner till symbolerna kan man kontrollera uttalet av ett ord i ordboken.

Metoden är analytisk-lingvistisk. Teoretisk information, fonetiska symboler, beskrivningar samt tabeller utnyttjas i lärandet och både hörsel- och synsinnet såväl som känselsinnet aktiveras i exempel och övningar. På videor om enskilda ljud ser inläraren talarens hela ansikte men även området mellan halsen och näsan i en närbild för att kunna se munnen, läpparna och tungan bättre. Inläraren får information om ljudet och hur det bildas samt om positioner i vilka ljudet kan förekomma. Han/hon instrueras att säga efter både det enskilda ljudet men även exempelord som har ljudet i fråga. Inläraren ser både ljudet och exempelorden skrivna med bokstäver och symboler. I de fem övningar som det finns om liknande vokalljud får inläraren lyssna på exempel där ljuden i fråga är markerade, se och höra vilka är de vanligaste bokstavskombinationerna för ljuden, lyssna på meningar och säga efter, välja det ord i sammanlagt fyra ord som har ett annat vokalljud, dela ord i en lista in i två kolumner på grund av vokalljuden samt lyssna på minimala par och välja det ord som sägs. Svaren får inläraren omedelbart efter övningen och om han/hon väljer fel i övningen med fyra ord varav ett har ett annat vokalljud får han/hon lyssna på alla ord. I övningar om ljud och skrift klickar inläraren på ett ord och väljer hur många ljud det har. Han/hon får veta genast om svaret är rätt eller fel. Vid båda fallen ser inläraren ordet skrivet med symboler och har möjlighet att lyssna på ljuden separat och om han/hon väljer fel kan han/hon försöka igen eller kontrollera svaret och gå vidare.

I samband med schwa kan inläraren lyssna på och säga efter ordpar där det ena har schwa och det andra inte och på satser där de bokstäver/bokstavskombinationer som uttalas som schwa är markerade. Dessutom finns det en skriftlig övning där inläraren ska markera var i ord/fraser schwa kan förekomma. Svaren får han/hon både i textform och i ljudfiler. Om skrift och uttal finns det en övning där inläraren ska dela orden på en lista in i kolumner enligt antalet ljud i orden. Svaren kan han/hon både se och lyssna. Det finns sammanlagt fem frågesporter, från lätt till medellätt. Alla fem har tio uppgifter där inläraren ska t.ex. kombinera ord med deras symboler, skriva med bokstäver ord som är uttryckta med symboler och lyssna och välja hur många ord som sägs. Svaren får inläraren omedelbart och om han/hon svarar fel får han ytterligare en förklaring varför svaret är fel.

5.2.2 Embedplus

<http://www.embedplus.com/dictionary/how-to-pronounce-words-and-use-them.aspx>

Introduktion

Embedplus är en avancerad uttalsordbok utvecklad av en grupp kodare. Det finns tiotusentals ord uttalade och antalet ökar ständigt. Webbplatsen är engelskspråkig.

Innehåll

På webbplatsen kan inläraren lära sig uttalet av enskilda ord men även titta på videoklipp där de sökta orden används i autentiska situationer. Klippen är inte gjorda i pedagogiskt syfte utan de är hämtade t.ex. från nyheter och tv-program. Varianten är amerikansk engelska. I ljudfiler finns det en manlig och en kvinnlig talare och på filmer uppträder både män och kvinnor i alla åldrar och från talrika olika bakgrunder. Videon börjar nära det sökta ordet; när ordet har uppträtt första gången kan man flytta till den föregående eller nästa punkten där ordet används.

Metoder

I uttalsinläring används audiomaterial omfattande men skaparna av denna webbplats tror att med videor kan kvaliteten och effektiviteten av lärandet förbättras ännu mer tack vare den visuella dimension som videorna har. Vad som ytterligare betonas är att ord används vanligen inte utan kontext. De hänvisar till undersökningar som har visat att det underlättar lärandet av ett ord när inläraren kan se språket omkring det. Om inläraren använder traditionella ordböcker lär han/hon sig inte hur ord uttalas i löpande tal eftersom han/hon inte får information om prosodin och hur den påverkar ljud och betydelser. Förutom prosodiska egenskaper lär inläraren sig även om olika kulturella koncepter som förknippas med ord.

Metoden är intuitiv-imitativ. Fonetisk information är inte explicit utan inläraren ska lära sig uttal genom att lyssna på och säga efter. Han/hon kan mata in ord i sökfältet eller välja ord från en lista där det finns en rad slumpmässigt valda ord. Förutom ljudfilen och videon får inläraren även kommentarer på ordet såsom hur många stavelser det har, dess beskrivning och ursprung och vanligaste utmaningar med lärandet. Dessutom finns det exempel på ord som har likadana bestämningar samt exempel på ord/fraser som är alfabetiskt nära det sökta ordet.

5.2.3 Fonetiks.org

<http://fonetiks.org/>

Introduktion

Ursprungligen skapades *Fonetiks.org* för språkinlärare som inte hade möjlighet att resa utomlands för att kunna lära sig nativuttal. Nuförtiden används det av inlärare i och utanför målspråkslandet. Webbplatsen är engelskspråkig och den är administrerad av Tim Bowyer.

Innehåll

På denna webbplats kan inläraren lära sig amerikansk engelska, brittisk engelska, irländsk engelska, skotsk engelska, walesisk engelska, australisk engelska, kanadensisk engelska,

indisk engelska och sydafrikan engelska. För varje variant finns det exempel på monoftonger, diftonger, triftonger, tonande och tonlösa ljud, olika slags andra ljud som inte hör till de förutnämnda kategorierna samt exempel som illustrerar betoning på ord med två, tre och fyra stavelser och intonation. Exempel är uttalade av en eller flera talare och om varje talare får inläraren veta hans/hennes boplats, ålder och tidpunkten när ljudfilen har spelats in. Exempelen är relativt förenklade så om det finns mycket variation eller flera undantag från de uttalade exemplen nämns detta i samband med exemplen i fråga. Talarna har valts enligt hur väl de representerar majoritetens uttal, istället för en specifik social klass. Uttalet ska vara förståeligt men också levande och i allmänt bruk. Syftet är naturlighet och autenticitet. T.ex. talaren av indisk engelska är inte en talare som uttalar som en britt utan hennes uttal har flera av de karakteristiska drag som vanligen förknippas med denna variant.

Metoder

Metoden som används är mest analytisk-lingvistisk. På webbplatsen används enbart enskilda symboler för vissa ljud som alla, med undantag av de symbolerna i amerikansk engelska, representerar motsvarande ljud i brittisk engelska. Fonetiska symboler utnyttjas inte systematiskt eftersom skaparen är medveten om att det finns flera sätt att uttrycka hur ljud uttalas och han vill inte exkludera inlärare som är vana vid att använda någon annan fonetisk skrift. Meningen är att ljud ska kännas igen, inte att de ska beskrivas fonetiskt på ett fullständigt sätt. För de fonetiska termer som används på webbplatsen finns det bestämningarna. Dessutom finns det två grafiska framställningar av vokaler där inläraren kan se var i munnen de olika vokalljuden produceras och hur öppen eller sluten munnen är vid uttal. Inläraren råds att välja en variant och börja med de enkla vokalljuden. I ljudfiler kan inläraren lyssna på första exempelordet uttalat efter vilket ska han/hon försöka uttala de andra orden själv. De ljud som ska läras in är markerade i exempelorden. I samband med tonande och tonlösa ljud finns det minimala par istället för enskilda ord. Om inläraren vill jämföra uttalet i olika varianter kan han/hon öppna ett eget fönster för varje variant. Inläraren får ytterligare instruktioner för hur han/hon kan använda Microsofts inspelningsfunktion ifall han/hon vill spela in sin egen röst för att kunna kontrollera uttalet.

5.2.4 Pronuncian – American English Pronunciation

<http://pronuncian.com/>

Introduktion

Pronuncian av Seattle Learning Academy är en webbplats som erbjuder gratis tillgång till hundratals uttalslektioner och till tusentals engelska ljud. Genom att bli medlem får inläraren även tillgång till flera uppgifter, videolektioner och till inspelningssystem. Enligt skaparna är uttalet den delen i utbildningsprogram för engelska som andraspråk som försummas mest även om det spelar en avgörande roll i kommunikation. De vill ställa uttalet i rampljuset genom att erbjuda inlärarna ett ställe där de kan lära sig uttal i sitt eget tempo när de vill.

Innehåll

Webbplatsen består av olika delar: det finns information i form av videor, lektioner, minimala par, podcasts och diskussionsforum. Det är vokal- och konsonantljud, betoning, det vardagliga talets fonetik samt intonation som är huvudteman. Under temat vokalljud finns det information om långa och korta vokaler, diftonger och triftonger samt om r-färgade vokaler. Olika ljud beskrivs och IPA-symbolerna för varje ljud visas. Dessutom lär inläraren sig om de olika positioner där ljudet i fråga kan befinna sig och ser en bild på hur talorganen rör sig när ljudet uttalas. Det finns talrika uttalade nyckelord för varje ljud och exempel där inläraren kan lyssna på två liknande ljud uttalade i rad. Alla fonetiska termer är förklarade. Konsonantljud är indelade i likvidor, klusiler, frikativor, affrikator, nasaler och approximanter. Varje ljud är presenterat med hjälp av IPA-symboler, fonetiska termer, beskrivningar om hur ljudet bildas, var i orden det kan befinna sig och vilka bokstäver det kan representera, uttalade exempelord samt bilder på talorganen vid uttalet. Under temat betoning lär inläraren sig vilka beståndsdelar rytmen har och hur betonade, obetonade och bibetonade stavelser och ord bildas och används i talet. Informationen är i form av teoretisk information, exempel och bilder. Det vardagliga talets fonetik förklaras som ett fenomen och dess betydelse i förståelse förklaras. Intonation närmas utifrån tre kategorier: ord med tonhöjden, tonhöjden i början av fraser och tonhöjden mellan intonationsgrupper. Varje kategori är beskriven och illustrerad med uttalade exempelfraser. Dessutom reflekteras det på orsaker till varför intonation är så

problematisk för flera uttalsinlärare. Varianten som används är amerikansk engelska och det finns olika talare i ljudfiler som alla är kvinnliga.

Metoder

Inläraren instrueras att läsa teori och studera exempel noggrant, lyssna på audiomaterial och säga efter modellen flera gånger. Inläraren ska sträva efter goda kunskaper i både perception och produktion genom att träna och upprepa så länge att de nyinlärda kunskaper och färdigheter är automatiserade. Målet ska vara ett uttal som gör det lätt att kommunicera med andra. Brytning ses inte som ett problem om den inte förhindrar förståelsen. Metoden är analytisk-lingvistisk. Lärandet grundar sig på teoretisk kunskap som förs fram i form av termer och förklaringar samt bilder och andra illustrationer. Inläraren ska vara medveten om vad det är han/hon lär sig och varför han/hon lär sig det. För de som inte är registrerade användare finns det åtskilliga övningar där man kan aktivera den nyinlärda teoretiska kunskapen genom att lyssna på exempel och säga efter modellen.

5.2.5 Pronunciation lessons

<http://lc.ust.hk/~material/pl/>

Introduktion

Pronunciation lessons är en webbplats för uttalsinlärning utvecklad av Språkcentret vid Hong Kong universitet. Materialet är i kursform och det består av 20 lektioner som tar ungefär 15 minuter att utföra samt 19 extraövningar i konsonant- och vokalljud samt betoning. Materialet är avsett för kinesiska studenter som lär sig engelska men webbplatsen är engelskspråkig och det finns enbart några få hänvisningar till kinesiskan vilket gör webbplatsen tillämplig för talare av andra språk också.

Innehåll

I introduktionen definieras vad som menas med uttal, beskrivs det engelska ljudsystemet kortfattat och förklaras betydelsen av intonation och rytm i uttal. De 20 lektionerna behandlar stavelser och ordbetoning, svaga stavelser, rytm, stavelsestruktur, konsonanter och konsonantgrupper, hur ord länkas i talet, satsbetoning, intonation, ljudsymboler, långa vokaler före finala tonande konsonanter, fokusbetoning, uttal och grammatik och schwa i *that*-fraser. Dessutom finns det en lektion om speciella problemområden för talare av kinesiskan, dvs. uttalet av *v*, *z* och *th*, samt en lektion på hur man förenar alla de nya kunskaperna och färdigheterna i uttal för att uppträda framför publiken. På stavelse- och ordbetoningslektion lär inläraren sig att percipiera och identifiera ordbetoning samt att det finns en eller flera stavelser i varje engelskt ord. I samband med svaga stavelser behandlas identifiering av svaga stavelser i ord, vad som menas med schwa och hur man läser ord som är uttryckta med fonetiska symboler. Rytmen förklaras utifrån växling mellan svaga och starka stavelser, satsbetoning utifrån hur den används för att korrigera och säga emot och intonation utifrån de funktioner som den har i talet, dvs. hur den används för att uttrycka känslor, framföra meddelanden och som talets interpunktion. Konsonanter och konsonantgrupper behandlas initialt, medialt och finalt. Uttal förknippas med grammatik i samband med uttal av verbändelser i preteritum.

Förutom introduktionen och lektionerna finns det även en sida om IPA där det förklaras hur och varför symbolerna används. Dessutom finns det konsonant- och vokaltabeller med IPA-symboler och uttalade exempelord för varje symbol. Inläraren lär sig även att det finns stor variation inom det engelska vokalsystemet medan konsonantljuden inte varierar märkningsvärt mellan talare av olika dialekter. Varianten på webbplatsen är brittisk engelska men det finns även några exempel från amerikansk engelska. I audioexempel finns det både manliga och kvinnliga talare.

Metoder

Syftet med webbplatsen är att hjälpa inläraren att förstå skillnaderna mellan modersmålet och engelskan, kontrollera sitt eget uttal och att bli medveten om de sätt på vilka förståeligheten kan förbättras. Speciellt övning i rytm och betoning framhävs och användningen av

uttalsordböcker rekommenderas. Metoden är analytisk-lingvistisk. I övningarna får inläraren t.ex. lyssna och säga efter modellen, markera betonade och obetonade stavelser i ord, intonation i satser samt ord som länkas i längre meningar, lyssna på ord och skriva ner antalet stavelser, skriva ord med fonetiska symboler samt fundera på vilka ord som är nyckelord i fraser. I samband med lektion 19 finns det en tillämpad övning där inläraren ska markera satsbetoning, intonation samt hur ord länkas i en text, läsa den högt och kontrollera hur inspelningen jämförs med modellen. Dessutom finns det även audioexempel som illustrerar teorin för att lyssna på och säga efter på varje lektion och extraövningar där inläraren kan öva med hjälp av minimala par eller säga ord och fraser efter modellen. Svaren på övningarna får inläraren direkt och beroende av övningen är svaren antingen skriftliga och/eller presenterade i ljudfiler.

5.2.6 Rachel's English

<http://www.rachelsenglish.com/>

Introduktion

Rachel's English är en webbplats för alla som vill förbättra sina kunskaper och färdigheter i engelskt uttal. Syftet med webbplatsen är att erbjuda uttalsinlärare en sådan resurs för självstudier som skaparen själv önskade att ha när hon studerade främmande språk utomlands. Det finns en introduktionsvideo där Rachel berättar om sin webbplats och hur inläraren kan utnyttja den i sina uttalsstudier. Webbplatsen är engelskspråkig.

Innehåll

Webbplatsen är indelad i *Sounds* (ljud), *Pronunciation* (uttal), *Resources* (resurser) samt *Blog* (blogg) där användare kan t.ex. ställa frågor till Rachel och läsa om förändringar i webbplatsens innehåll. Teman i delen som behandlar ljud är vokaler, konsonanter, diftonger, konsonantgrupper samt jämförelser mellan vissa ljud och begrepp i engelskan. Informationen är presenterad i videoform och innehållet på videorna finns även i textform. På videorna kan inläraren lyssna på och se hur ljudet eller ljuden i fråga beskrivs i fonetiska termer och hur

ljudet/ljuden produceras enskilt och i kontext. Inläraren får detaljerad information om produktion; hur uttalet ska kännas och hur munnen, hakan, läppar och tungan ska röra sig. Talarens ansikte och speciellt hans/hennes mun filmas framifrån och från sidan som en profilbild. Inläraren får ljudet/ljuden uttalat/uttalade långsamt och övertydligt såväl som i normalt tempo utan att överdriva.

I uttalsdelen behandlas intonation, reduktion och betoning. Dessutom finns det videor med hjälp av vilka inläraren kan lära sig t.ex. idiom, tysta bokstäver, homofoner och heteronymer samt användning av IPA-symboler. Om melodi, placering och formen av betoning hittar inläraren videor i samband med intonation. Videorna om reduktion har att göra med ord som reduceras samt med hur ord kan länkas och hur vissa ord uttalas annorlunda när de är en del av en helhet jämfört med hur de uttalas separat. Betoningsdelen har videor om t.ex. tvåstaviga ord, akronymer, ordbetoning och satsbetoning samt stavelselängd. I resursdelen hittar inläraren en ljudtabell där vid varje engelsk bokstav finns det en lista över de bokstäver och bokstavskombinationer som innehåller bokstaven i fråga, videor på hur dessa bokstäver och bokstavskombinationer uttalas och deras fonetiska symboler samt exempel på ord där dessa bokstäver och bokstavskombinationer förekommer. Förutom ljudtabellen finns det även en sida där inläraren kan se profilbilder på hur ansiktet, speciellt munnen, ser ut vid uttalet av vissa vokaler, diftonger och konsonanter. Varianten som används är amerikansk engelska. Mest är talaren Rachel, webbplatsens skapare, men det finns även andra människor som uppträder på videor. Videorna är filmade i varierande miljöer.

Metoder

Metoden är analytisk-lingvistisk. Webbplatsen innehåller en mängd teoretisk information om olika segmentella och suprasegmentella egenskaper i form av bilder, tabeller, beskrivningar och illustrationer. Speciellt visualitet utnyttjas omfattande; hur det ser ut när man uttalar och hur det borde kännas beskrivs detaljerat. Inläraren kan lära sig teorin genom att titta på videor och tillämpa de nyinlärda kunskaperna med hjälp av de grundliga instruktioner som ges både medan han/hon tittar och efter det. Dessutom finns det en del med videor där inläraren kan testa hur väl han/hon kan förstå talad engelska och imitera simultant. På webbplatsen är det uttal som står i centrum och allt annat är integrerat i det; även om videon behandlar t.ex. kulturella företeelser såsom Halloween är uttalet ändå utgångspunkten.

5.2.7 Sounds of English

<http://www.soundsofenglish.org/> (Sounds of English)

http://www.soundsofenglish.org/hollys_corner/ (Holly's Corner)

Introduktion

Sounds of English är en webbplats av Sharon Widmayer och Holly Gray. Förutom den har även webbplatsen *Holly's Corner* tagits med. Den ser ut som en separat webbplats men öppnas i samma fönster och har tydliga hänvisningar till den huvudwebbplatsen.

Innehåll

Webbplatsen består av teori- och övningsdelen. I teoridelen lär inläraren sig om uttalet av specifika ljud och ordbetoning. I samband med enskilda ljud ser inläraren hur ansiktet och speciellt munnen ser ut vid produktion i form av antingen en tecknad bild eller en fotograf, får detaljerad information om hur ljudet produceras och kan lyssna på exempelord där ljudet eller ljuden i fråga förekommer. De flesta ljud är presenterade med ett annat liknande ljud; t.ex. långa vokaler behandlas tillsammans med de motsvarande korta vokalerna. Ordbetoning behandlas utifrån sammansatta ord, frasverb och homografer och det förklaras vad som menas med ordbetoning och hur den används i engelskan. Dessutom finns det artiklar om t.ex. e-inläring och förhållandet mellan tal- och skrivförmågan. På Holly's Corner är teorin integrerad i övningarna. Teman som behandlas är ordbetoning, vokaler och stavelser. Varianten på båda webbplatserna är amerikansk engelska. Talare i ljudfiler är både manliga och kvinnliga.

Metoder

Metoden är analytisk-lingvistisk. I övningar utnyttjas text, audiomaterial och grafik. På huvudwebbplatsen kan inläraren öva genom att lyssna på exempelljud/-ord och säga efter modellen eller genom att göra en hörförståelseövning där han/hon ska skriva ner det ord som han/hon hör. Svaren på denna övning får inläraren omedelbart. Dessutom finns det semi-transkriberade inspelningar där ämnet är bestämt på förhand men annars är talet så naturligt som möjligt. Förutom att lyssna på inspelningarna kan inläraren även fylla i färdiga arbetsblad som handlar om innehållet i inspelningarna. På Holly's Corner finns det fler

övningar. I övningarna om ordbetoning och stavelser får inläraren lyssna på inspelningar och välja rätta alternativ eller skriva ner vad han/hon hör, välja rätta betoningsmönster för ord, organisera ord efter antalet stavelser samt markera betonade stavelser. I övningar om ljud ska inläraren para ihop ljud med deras fonetiska symboler eller med bilder på munnen vid uttalet av dessa ljud. Svaren på övningarna får inläraren genast och i samband med vissa övningar kan inläraren välja om han/hon vill höra/läsa tips ifall han/hon har svårigheter med utförandet.

5.2.8 Phonetics – The Sounds of Spoken Language

<http://www.uiowa.edu/~acadtech/phonetics/>

Introduktion

Phonetics är en webbplats utvecklad av Iowa universitet i samarbete med institut för spanska, portugisiska och tyska, talpatologin, audiologin samt akademisk teknologi. Webbplatsen är avsedd för studenter i fonetik, lingvistik och främmande språk. Den analyserade webbplatsen är engelskspråkig men det finns även tyska och spanska versioner.

Innehåll

Webbplatsens fokus ligger på ljud. Konsonanterna behandlas utifrån artikulationssätt (frikativor, klusiler, affrikator, nasaler, likvidor och glide), artikulationsställe (bilabial, labiodental, linguadental, linguaalveolar, linguapalatal, linguavelar, glottal) samt utifrån dimensionen tonande-tonlös. Vid vokaler lär inläraren sig om främre, central och bakre monoftonger och om diftonger. Alla fonetiska termer är förklarade. För alla ljud finns det en animerad profilbild där inläraren kan lyssna på hur ljudet uttalas och se en steg-för-steg beskrivning där varje fas i produktion förklaras och visas på den animerade profilbilden. Dessutom kan inläraren titta på en video där ljudet i fråga uttalas skilt och lyssna på exempelord med ljudet i dem. På videon filmas uttalarerna så att området mellan ögonen och halsen syns. Förutom segment finns det även information om talorganen; inläraren ser fonetiska termer listade och en profilbild av talorganen. Genom att klicka på en fonetisk term,

får inläraren en bestämning av termen och ser på bilden vilken del den handlar om. Varianten är amerikansk engelska och talarna är alla kvinnliga.

Metoder

Metoden är analytisk-lingvistisk. Webbplatsen baserar sig på explicit fonetisk information som kombinerar fonetiska symboler, beskrivningar, bilder, animationer och audiomaterial. Inläraren kan lära sig uttala vokal- och konsonantljud skilt men även i ord genom att läsa teorin, lyssna på exemplen och genom att säga efter.

5.2.9 Sozo X

<http://sozoexchange.com/>

Introduktion

Sozo X är en webbplats av gruppen Sozo exchange som välkomnar alla inlärare som vill lära sig tillsammans med andra. Den är avsedd för de som vill lära sig och dela idéer och resurser. Genom att fylla i frågeformulär kan inläraren få bredare användningsrättigheter t.ex. till audioövningar, transkriptioner och till olika guider. Webbplatsen är engelskspråkig.

Innehåll

Webbplatsen består av *Episodes* (episoder), *Pronunciations* (uttal), *Quizzes* (frågesporter), *How you say it matters* (delen där intonationen behandlas) och *Idioms* (idiom) som alla är i videoform. För de flesta finns det även transkriptioner där inläraren kan se vad som sägs på videon. Episoder innehåller olika komponenter varav uttal är en. I uttalsdelen lär inläraren sig hur ljud används i olika kontexter och i delen om idiom vad som menas med dem och hur de uttalas. Frågesporter handlar om minimala par och i samband med intonation övas hur intonation kan användas för att uttrycka olika attityder och känslor. Varianten är amerikansk engelska, om än det finns några exempel där inläraren kan höra även brittisk engelska. Det finns flera olika talare som alla är kvinnor.

Metoder

Det finns en sida som introducerar inläraren med metoden skuggning där inläraren försöker imitera talaren simultant. Sidan innehåller inspelningar av tre olika ämnen och det finns två inspelningar per temat, en i ett normalt tempo och den annan i ett långsamt tempo. Dessutom kan inläraren se transkriptionerna av de texter som läses högt i inspelningarna. Metoden är analytisk-lingvistisk; det används fonetiska symboler, beskrivningar och illustrationer. I uttalsdelen finns det videor om uttal av olika ord. Orden är organiserade alfabetiskt och inläraren kan själv välja vilka videor han/hon ska titta på. För varje ord får inläraren en definition, ser ordet skrivet med symboler och hör hur det uttalas separat och i kontext. Inläraren hör ordet uttalat tre gånger: först indelat in i stavelser, sedan lite snabbare allvarligt och till sist glatt i normalt tempo. På videon ser inläraren talarens ansikte och hans/hennes mun framifrån och från sidan. Dessutom har de flesta videor även en intonationskurva där det visas variationer i tonhöjden medan ordet i fråga uttalas. I samband med episoder och idiom behandlas uttal på ett liknande sätt, om än inte alltid så detaljerat. Videor på intonation demonstrerar hur meningen av ett och samma ord eller en och samma fras kan förändras genom förändringar i tonhöjden, betoning samt genom utomspråkliga egenskaper såsom ögonkontakt. I alla delar kan inläraren lyssna på och säga efter modellen enligt instruktionerna han/hon får. Dessutom finns det även minimala par- övningar där inläraren ska välja ordet som han/hon hör uttalas. Svaren får han/hon omedelbart efter övningen.

5.2.10 Spoken Skills

<http://www.spokenskills.com/student-activities.cfm>

Introduktion

Spoken skills är en webbplats utvecklad av hardvarofirman *SpokenSkills tools and services*. På webbplatsen finns det kommunikativa övningar och frågesporter som är avsedda för självstudier. För de som vill veta mer om webbplatsen och hur man kan använda den finns det en introduktionsvideo. Webbplatsen är engelskspråkig men det finns några övningar där även spanska och isländska förekommer.

Innehåll

Huvudfokus ligger på kommunikation och talat språk men uttal behandlas omfattande och dess betydelse betonas. Teman som behandlas är t.ex. luftfart, vardagens engelska, affärlivet samt konst, sport och underhållning. Uttalet närmas explicit utifrån vokal- och konsonantljud och intonation. I samband med konsonanter lär inläraren sig om vilka bokstäver/bokstavskombinationer kan representera ett ljud samt se och hör ljud i olika kontexter. Vokaler närmas utifrån längden, dvs. det är långa och korta vokaler som behandlas, och intonation utifrån vänlighet vs. ohövlighet, dvs. att samma satser kan låta både vänliga och ohövliga på grund av intonationen. Dessutom behandlas betoningens placering och hur den kan användas för att skilja mellan ord från olika ordklasser. Varianten är amerikansk engelska.

Metoder

Syftet med webbplatsen är att underlätta lärandet och göra det effektivare. För de som vill göra det finns det möjlighet att föreslå egna teman. Inläraren påminns om betydelsen av träning och upprepning och dessutom betonas det hur viktigt det är att lära sig uttala enskilda ljud korrekt eftersom förändring i ett ljud kan innebära förändring i ordets betydelse. Han/hon råds att bästa sättet att lära sig är att lyssna på infödda talare och försöka imitera inte enbart deras uttal utan även kroppsspråk och t.ex. hur de använder pauser i löpande tal. Metoden är intuitiv-imitativ. Lärarens uppmärksamhet fästs t.ex. vid vissa ljud men han/hon får inte information om hur ljudet uttalas. Meningen är att inläraren ska lyssna på modellinspelningen två gånger och sedan spela in sin egen röst på webbplatsen och till sist jämföra inspelningarna. Inläraren instrueras spela in tills han/hon kan säga sig vara nöjd med resultatet. Att analysera sin egen inspelning anses vara viktigt eftersom genom det kan inläraren bli medveten om sina styrkor och svagheter. Dessutom finns det minimala par-övningar där inläraren ska skilja mellan två ord på grund av ett ljud, tungvrickar där inläraren kan testa hur snabbt han/hon kan upprepa satser som har flera likadana ljud och en övning med en diktamen. Förutom övningarna finns det även en test där inläraren ska lyssna och titta på en video och fylla i, svara på frågorna eller välja rätta alternativ enligt det han/hon hör/ser.

6 DISKUSSION

I detta kapitel ska resultaten granskas på ett sammanfattande men även på ett grundligare sätt, dvs. förutom innehållet och metoderna på webbplatserna diskuteras resultaten även utgående från de olika teman i studien.

6.1 Innehåll

Tur i fonetikens marker är den webbplats som står ut mest. Där behandlas t.ex. grundton, formanter och modulationsteorin som inte kan hittas på någon annan webbplats. Webbplatsen är tydligt riktad på sådana inlärare som har intresse för fonetik och vill fördjupa sina kunskaper i den; teman på webbplatsen finns i regel inte i litteraturen som är avsedd för en ”vanlig” uttalsinlärare. De andra webbplatserna behandlar en eller flera av de delarna av uttalet som beskrivs närmare i avsnitt 3.2. Fonem i olika kontexter, dvs. i olika ord, kan inlärare lära sig på alla webbplatser, om än det inte alltid är klart uttryckt vilket eller vilka ljud som står i fokus. Den mångsidigaste omgivningen att öva sig uttalet på ordnivån erbjuder uttalslexikonen *Forvo*, *Lexin* och *Embedplus*. Som nämns i början av kapitel 5 fanns det inte brist på engelska uttalswebbplatser. *Embedplus* representerar inte den ideala uttalswebbplatsen men jag ville ändå ha den med i analysen för att visa hur uttalsinläringen kan göras inte enbart djupare men även effektivare bara genom att lägga till videor där inlärare kan höra och se ord uttalade i olika kontexter. De flesta webbplatser behandlar fonem, antingen vokaler och/eller konsonanter, även enskilt. Den mest detaljerade beskrivningen av olika fonem hittar inlärare på webbplatsen *Phonetics – The Sounds of Spoken Language*.

Förutom fonem i olika kontexter kan inlärare lära sig ordbetoning på varje webbplats. Den är inte alltid förklarad eller definierad men uttrycker sig i audiomaterialet där inlärare kan lyssna på ord uttalade. Dessutom förekommer satsbetoning, antingen implicit eller explicit, på webbplatserna som behandlar längre uttryck än enskilda ord. Andra prosodiska företeelser förekommer också, om än de segmentella egenskaperna är i betydligt starkare fokus: rytmen behandlas i regel tillsammans med betoning och intonationen utifrån dess funktion att

uttrycka känslor och attityder samt utifrån ordaccent i samband med svenskt uttal. Ytterligare behandlar några av webbplatserna det vardagliga talets fonetik med dess reduktioner, assimilationer och koartikulationer. Det mångsidigaste innehållet hittar inläraren på *Ruotsin ääntämissivusto* i svenskan och på *Rachel's English* i engelskan. Beträktningsätten är helt annorlunda men på båda webbplatserna kan inläraren lära sig både segmentella och suprasegmentella egenskaper systematiskt och omfattande. *Rachel's English* är även ett förträffligt exempel hur man kan ha uttalet som utgångspunkt och integrera andra språkliga fenomen i det, inte tvärtom, som görs t.ex. på webbplatsen *Etälukion ruotsi*.

6.2 Variation

Variation behandlas explicit på *Ruotsin ääntämissivusto* utifrån dialekter, på *Tur i fonetikens marker* utifrån talarens ålder och kön och på *ielanguages.com – Free Language Tutorials* utifrån formell och informell register. Enbart webbplatserna *Björn Engdahl's Swedish Course*, *Lexin*, *Ruotsin ääntämissivusto* och *Rachel's English* har en och samma talare i majoriteten av audiomaterialet, på alla andra kan inläraren lyssna på olika talares uttal. *Embedplus* med dess autentiska videor har otvivelaktigt den största variationen i uttalsmodeller men även webbplatsen *Forvo* har flera olika talare i ljudfiler och antalet ökar ständigt. *Embedplus* är även den enda webbplatsen där inläraren kan lyssna på tal som inte är producerat i pedagogiskt syfte. På *ielanguages.com – Free Language Tutorials* och *Sounds of English* finns det också ljudfiler om spontant tal med tvekanden, korrigeringar och pauser men talarna är ändå medvetna om syftet och ämnet är förutbestämt. Det är enbart *Forvo* och *fonetiks.org* som ger inläraren information om uttalarerna. På *Forvo* får inläraren veta varifrån talaren kommer och på *fonetiks.org* även åldern och namnet på talaren samt tidpunkten när ljudfilen har spelats in.

Ruotsin ääntämissivusto och *Etälukion ruotsi* är de enda finskspråkiga webbplatserna, om än på *Forvo* kan inläraren välja språket själv. Svenskspråkiga är *Tur i fonetikens marker*, *Svenska till max*, *Tallstugan*, *Safir – svenska och arbetsliv för invandrare* samt *Lexin*. Av webbplatser i svenskt uttal är *Björn Engdahl's Swedish Course* och *ielanguages.com – Free Language Tutorials* engelskspråkiga. Webbplatserna i engelskt uttal är alla engelskspråkiga.

De flesta webbplatser i engelskt uttal har amerikansk engelska som varianten; det är enbart *BBC English: Pronunciation Tips* och *Pronunciation Lessons* som koncentrerar sig på brittiskt engelskt uttal. Dessutom kan inläraren välja mellan olika engelska varianter, varav brittisk engelska är en, på webbplatsen *fonetiks.org*. Jag förväntade mig att hitta flera webbplatser med brittisk engelska för att den troligen är fortfarande den variant som förekommer i de flesta läromedel överallt i världen men å andra sidan är det inte frågan om traditionella läromedel här och det kan väl vara så att USA är längre i utvecklingen av onlineinlärningsmaterial. Finlandssvenskt uttal kan inläraren höra enbart på webbplatsen *Etälukion ruotsi*, på alla andra står rikssvenskt uttal i fokus. På *Forvo* finns det även finlandssvenska uttalare men inläraren kan inte välja varianten. Med hänsyn till det lilla antalet inlärare som lär sig finlandssvenska jämfört med antalet inlärare av svenska som andraspråk är denna indelning förutsägbart och även förståeligt men jag var ändå överraskad att finlandssvenskt uttal inte behandlas explicit någonstans även om det är den variant som de flesta finnar lär sig i skolan. Visst behöver det inte vara ett problem utan inläraren kan faktiskt dra nytta av att lära sig rikssvenskt uttal: att kunna rikssvenskt uttal underlättar kommunikationen med svenskarna utan att förhindra kommunikationen med finlandssvenskarna. På *Pronuncian – American English Pronunciation* och *BBC English: Pronunciation Tips* betonas det att målet i uttalsinläring inte behöver vara inföddlikt uttal utan inläraren kan väl tala med en brytning så länge som han/hon blir förstådd.

6.3 Multisensorisk stimulering

På alla webbplatser finns det ljudfiler, vilket kan faktiskt sägas vara minimikravet för materialet som är avsett för uttalsinläring, men visualitet däremot är inte så omfattande representerad. Varje webbplats har naturligtvis text men enligt min mening räknas text med vanliga bokstäver inte egentligen som visuell stimulus i uttalsinläring. Visst kan det vara till hjälp och underlätta förståelsen att kunna även se vad som sägs i ljudfilerna men att utnyttja enbart vanliga bokstäver kan göra det svårt för inläraren, speciellt för en finsk inlärare, att uppfatta skillnaden mellan fonem och grafem, vikten av vilken betonas t.ex. på webbplatsen *BBC English: Pronunciation Tips*. På webbplatsen *fonetiks.org* sägs det att användningen av fonetiska symboler undviks på grund av svårigheten att hitta sådana symboler som skulle

representera olika fonem fullständigt. Å ena sidan förstår jag resonemanget men å andra sidan undrar jag varför man borde sträva efter en fullständig beskrivning. Istället för att avstå från ämnet helt och hållet kunde man acceptera faktumet att till och med den bästa beskrivningen har sina brister, välja sitt sätt att representera olika fonem samt förklara inläraren hur dessa symboler används på webbplatsen i fråga. Förutom fonetiska symboler finns det även flera andra redskap som kan användas för att stimulera synsinnet i uttalsinläring såsom figurer, tabeller, bilder och teckningar. Bilder eller teckningar på talorganen förekommer på de flesta engelska webbplatser och dessutom har t.ex. *Ruotsin ääntämissivusto* och *Tur i fonetikens marker* bilder på intonationskurvor. Vokal- och konsonanttabeller hittar inläraren bl.a. på *Pronunciation Lessons* och *Pronuncian – American English Pronunciation*.

Även om visualitet inte utnyttjas fullständigt är det dock känselsinnet som får minst uppmärksamhet. Det är enbart på *Rachel's English*, *Sozo X* och *BBC English: Pronunciation Tips* där det finns detaljerade videor på hur det ser ut och hur det känns när man uttalar ett visst ord/vissa fraser. På webbplatserna *Rachel's English* och *BBC English: Pronunciation Tips* hör och ser inläraren ljudet/ordet/frasen uttalat/uttalad både långsamt och i normalt tempo, både från sidan och framifrån. På webbplatsen *Sozo X* illustreras uttalet på ett likadant sätt men förutom dessa kan inläraren även höra och se ordet/frasen uttalat/uttalad både glatt och allvarligt samt följa en realtidsintonationskurva. *Phonetics – The Sounds of Spoken Language* har även videor men de har inte en så tydlig fokus på hur det borde se ut och kännas när ett ljud/ord uttalas. Istället aktiveras känselsinnet effektivare med animerade profilbilder och steg-för-steg -beskrivningar. På webbplatsen *Sounds of English* hittar inläraren instruktioner för hur man gör när man uttalar ett ljud/ord samt bilder, teckningar och grafik som illustrerar dessa instruktioner. Likadana instruktioner, om än utan bilder, teckningar och grafik, finns även på *Ruotsin ääntämissivusto* och *Björn Engdahl's Swedish Course*.

6.4 Metoder

I metoderna finns det en tydlig tvådelning: på webbplatserna där uttalet antingen står i fokus eller tas i beaktande explicit är metoden analytisk-lingvistisk medan på webbplatserna där

uttalet anses vara något som antingen inte kan skiljas från de andra delarna i språkkunskaper eller något som inte kan explicit undervisas i är metoden intuitiv-imitativ. Naturligtvis är delningen inte med klar gräns men i regel utesluter den ena den andra. En webbplats med uteslutande kommunikativ metod hittades inte. På både *Etälukion ruotsi och Spoken Skills* finns det kommunikativa inslag men metoden är dock snarare intuitiv-imitativ. Även om båda webbplatserna närmar sig uttalet kommunikativt är de väldigt annorlunda. *Spoken Skills* är faktiskt inte en webbplats som bäst motsvarar den ursprungliga definitionen av en uttalswebbplats men jag ville ha den med i analysen ändå för att kunna visa hur uttalet kan integreras i de övriga delarna i språkkunskaper utan att minska dess värde och betydelse. Att webbplatser med enbart kommunikativa metoder saknas i analysen kan förklaras med faktum att inom kommunikativism ses uttalet ofta som en färdighet som lärs in i kommunikation och om betraktelsesättet är detta är det osannolikt att hela webbplatsen skulle då ägnas åt uttalsinläring. Dessutom letade jag inte efter webbplatser där fokus ligger på muntliga språkkunskaper eller på den kommunikativa kompetensen så det är möjligt att webbplatser med kommunikativ orientering har gått förbi obemärkt.

Valet av metoden på webbplatserna är kongruent med syn på uttalet. På webbplatserna med analytisk-lingvistiska metoder betonas vikten av uttalet i kommunikation; det uttrycks explicit vilka komponenter som ska prioriteras i uttalsinläringen och motiveras varför olika komponenter är viktiga samt vad de har för roll i uttalet. Däremot på webbplatserna med den intuitiv-imitativa metoden får betydelsen av uttalet inte någon speciell uppmärksamhet. Antingen antas det att inläraren redan har det klart för sig eller så kan det också vara så att betydelsen inte framhävs eftersom skaparen/skaparna inte anses uttalet vara värt det; t.ex. på webbplatsen *Etälukion ruotsi* råds inläraren att koncentrera sig på vad som sägs istället för hur det sägs. Vad som är beaktansvärt är att intuitiv-imitativa metoder förekommer enbart på sådana webbplatser som inte är uttalswebbplatser i den ursprungliga meningen. På sådana webbplatser utnyttjas det även analytisk-lingvistiska metoder men inte på ett så fullständigt sätt som på de egentliga uttalswebbplatserna där det finns explicit information med regler och förklaringar, olika redskap samt tydlig fokusering av inlärarens uppmärksamhet på de olika beståndsdelarna i uttalet. Det finns dock även likheter mellan webbplatserna med intuitiv-imitativa metoder och webbplatserna med analytisk-lingvistiska metoder, nämligen övningar. Övningstypen ”lyssna och säg efter/skriv/svara på frågorna/välj rätt alternativ” förekommer oberoende av metoden och dessa övningar kan ta både en skriftlig och muntlig form. Att

lyssna på och säga efter är möjligt på varje webbplats men inläraren instrueras inte nödvändigtvis att göra så även om det finns audiomaterial med uttalade exempel; t.ex. *Forvo*, *Tur i fonetikens marker*, *Lexin* och *Embedplus* har inga egentliga övningar utan inläraren måste själv veta vad han/hon ska göra med innehållet. *Etälukion ruotsi* är den enda webbplatsen där inläraren instrueras att producera längre uttryck utan modellen.

6.5 Feedback

Feedback på webbplatserna kommer i form av svaren på övningarna. De webbplatser som har egentliga övningar där inläraren ska göra även något annat än enbart lyssna på och säga efter har funktion som tillåter inläraren antingen att höra eller se rätta svar. I en del övningar är det maskinen som korrigerar svaret automatiskt och i de andra ser eller hör inläraren svaret och kan jämföra det med sitt eget. På webbplatsen *BBC English: Pronunciation Tips* får inläraren ytterligare motiveringar för varför svaret är fel och information om vad han/hon borde ha gjort annorlunda samt möjlighet att försöka igen. Webbplatsen *Sounds of English* har även några övningar där inläraren kan få tips på utförandet om han/hon inte vet vad han/hon borde svara. På alla webbplatser är övningar relativt enkla i det att svaren på dem är entydiga. Det ges enbart ett svar på varje övning och möjliga andra alternativ behandlas inte. På webbplatsen *Spoken Skills* har inläraren möjlighet att spela in sin röst vid varje övning och jämföra den med modellen. Dessutom råds han/hon att spela in tills han/hon är nöjd med resultatet. På webbplatsen *Etälukion ruotsi* finns det även ett par övningar där inspelningen är möjligt. På *ielanguages.com – Free Language Tutorials* rekommenderas detta men det finns inte funktion för inspelning och på *fonetiks.org* får inläraren instruktioner för hur han/hon kan använda inspelningsfunktion på datorn. Webbplatsen *Safir – svenska och arbetsliv för invandrare* har frågor för självutvärdering efter varje del som inläraren kan använda för att kontrollera sin inläring. Frågorna är dock av allmän natur och passar bättre för inläringen i allmänhet än specifikt för uttalsinläringen. Inga webbplatser har en funktion som skulle möjliggöra inläraren att ta videobild av sig själv medan han/hon uttalar eller instruktioner för detta, även om det vore lätt att göra, med hänsyn till att nästan alla datorer har antingen en inbyggd kamera eller åtminstone möjlighet att koppla en kamera till maskinen, och kunde vara till hjälp för inläraren för att han/hon kunde se t.ex. hur munnen, hakan och läpparna rör

sig. Spegeln skulle också fungera bra i detta syfte men inläraren råds inte att använda den heller. Som jag trodde, saknas det även funktionen som skulle visa inläraren t.ex. hans/hennes intonationskurva eller betoningmönster vid uttalandet (se avsnitt 2.4). Webbplatsen *Ruotsin ääntämmissivusto* är den enda som råder inläraren att be feedback från läraren eller som överhuvudtaget poängterar vikten av feedback i uttalsinläring.

6.6 Webbplatsen som en vägledare

Med själva inläringen är inläraren mer eller mindre ensam; det är enbart på några få webbplatser där inläraren får tydliga instruktioner för hur uttalet kan läras in. På *Ruotsin ääntämmissivusto* presenteras Olle Kjellins sexpunktsprogram och på *Sozo X* metoden skuggning. På webbplatsen *Spoken Skills* råds inläraren att lyssna på infödda talare så ofta som möjligt samt imitera allt han/hon hör och på *ielanguages.com – Free Language Tutorials* att lära sig fonetiska symboler, spela in och analysera sitt eget uttal samt titta på filmer med textning på språket som talas i filmen i fråga. Alla aktiviteter är sådana som inläraren kan genomföra självständigt men autonom uttalsinläring eller självstudier i uttal behandlas inte explicit utan antagandet tycks vara att inläraren antingen redan vet hur han/hon kan lära sig autonomt eller tar reda på det på egen hand. Det är enbart på *ielanguages.com – Free Language Tutorials* där möjligheterna med e-inläring framhävs explicit, om än de inte utnyttjas i själva materialet. Annars behandlas e-inläring inte men alla webbplatser har länkar till andra webbplatser som tillämpar sig för att användas som material och/eller redskap i uttalsinläringen.

På både *Svenska till max* och *Tallstugan* betonas upprepning, inläraren ska upprepa övningar tills han/hon är nöjd med resultatet, men eftersom det inte finns möjlighet eller instruktioner att spela in sig själv kan inläraren sluta innan han/hon har nått uttalsmålet. Bristen på instruktioner är genomgående: en avsevärd del av den potentialen som webbplatserna besitter går förlorad på grund av bristfälliga och icke-existerande instruktioner. Mycket kan göras även med begränsat innehåll om inläraren får klart för sig vad det är han/hon håller på att lära sig och varför samt på vilket/vilka sätt inlärningsobjektet kan nås. Om inläraren är van vid att lära sig uttal autonomt behöver han/hon naturligtvis inte så mycket handledning och kan

faktiskt se bristen på instruktioner som ett tillfälle att variera fritt men som nybörjare litar inläraren på materialet såsom lärare och då krävs det stöttning, motivering och förklaring. På alla webbplatser finns det möjlighet att kontakta skaparen men i vilken mån denna funktion kan användas i stöttningssyfte beror mest på skaparen; de flesta välkomnar kommentarer men enbart några få svarar på uttalsrelaterade frågor. Sannolikt är att motivering och stöttning måste inläraren söka någon annanstans. Som sådan fungerar webbplatserna bra som månsidig och systematisk språklig input men för att kunna vara den vägledaren som diskuteras i kapitel 3 krävs det förändringar i interaktivitet: webbplatserna måste komma närmare inläraren och kommunicera med honom/henne, erbjuda honom/henne råd och feedback och handleda honom/henne i inlärningsprocessen. *Ruotsin ääntämmissivusto* är den enda som tar de speciella behoven av en finsk uttalsinlärare i beaktande. Annars är individuella skillnader inte explicit behandlade vilket gör det speciellt viktigt för inläraren att lära känna sig själv och bekanta sig med sina styrkor och svagheter.

7 AVSLUTNING

Syftet med denna studie var att ta reda på hurdana webbplatser det finns på nätet som kan användas som inlärningsmaterial i självstudier i svenskt och engelskt uttal. Materialet spelar en viktig roll i språkinläring och i självstyrd inläring som sker utan en lärare/handledare måste inläraren välja materialet själv. Med denna process ville jag hjälpa inläraren med genom att hitta svaren på frågorna: 1) Vad kan man lära sig på webbplatserna? a) Är segment behandlade? b) Är suprasegment behandlade? c) Är det lediga vardagstalets fonetik behandlad? och 2) Hur kan man lära sig på webbplatserna? a) Är metoden intuitiv-imitativ? b) Är metoden analytisk-lingvistisk? c) Är metoden kommunikativ? På basis av forskningsfrågorna bildade jag kategorierna *Innehåll* och *Metoder* som användes i den kvalitativa innehållsanalysen med hjälp av vilken materialet beskrevs och kategoriserades. I datainsamlingen användes målinriktat eliturval samt noggrant valda kriterier och i den slutliga analysen hade jag sammanlagt 20 webbplatser, tio i svenskt uttal och tio i engelskt uttal.

Vägen till den slutliga analysen var dock inte utan problem. Jag hade själv använt både svenska och engelska webbplatser som hjälp i min egen uttalsinläring redan länge och jag antog automatiskt att de var enbart en bråkdel av det totala utbudet. Så var det inte; när jag satte igång med datainsamlingen märkte jag snabbt att inlärarna av svenskt uttal inte gavs några reella möjligheter till e-inläring. Jag lyckades hitta enbart en webbplats där inläraren kan både lära sig och öva svenskt uttal och en webbplats som har fokus på teoretisk kunskap i svenskt uttal. När resultaten förblev klena även efter talrika sökningar med nya sökord var jag tvungen att dra slutsatsen att antalet svenska uttalswebbplatser faktiskt är så litet. Detta fick mig dock inte att avstå från studien; även om det var klart att jag inte kunde hjälpa inläraren av svenskt uttal på det sättet jag hade önskat mig ville jag ändå å ena sidan lyfta fram bristen på svenska uttalswebbplatser och å andra sidan erbjuda inlärarna av engelskt uttal alternativ för materialvalet.

När jag gick igenom sökresultat observerade jag att även om det inte finns fler än en egentlig uttalswebbplats i svenskan finns det dock webbplatser som kan utnyttjas i uttalsinläring, om än de inte nödvändigtvis kan användas som det huvudsakliga inlärningsmaterialet. För att kunna göra inlärarna medvetna om dessa webbplatser och ge dem åtminstone någonting att

arbete med i deras uttalsinlärning bestämde jag mig för att utvidga definitionen av en uttalswebbplats så att den inkluderar även webbplatser som inte har den primära fokusen på uttal och webbplatser som kan främja uttalsinlärningen även om de inte nödvändigtvis är pedagogiska. Att enbart konstatera fåtaligheten av svenska uttalswebbplatser var inte ens ett alternativ; även om jag inte kunde nå de mål som jag hade satt före studien ville jag ändå sträva efter att stötta den självständiga inläraren bäst jag kunde.

Även om uttalswebbplatserna i den ursprungliga meningen har märkbart mångsidigare innehållet och mer systematiskt sätt att behandla uttalet har även dessa webbplatser sina brister. Enbart på några webbplatser är det möjligt att spela in sin röst, annars kommer feedback nästan uteslutande i form av svaren på övningarna. Funktioner med t.ex. taligenkänning eller videoinspelning förekommer inte. Vad som kunde inte enbart förbättra webbplatserna med hänsyn till feedback men även göra de effektivare och lättillgängligare för nybörjare är tydligare och mer omfattande instruktioner. Nu går mycket av innehållet förlorat när inläraren inte råds med inlärningen eller hur han/hon bäst kan dra nytta av alla de möjligheter som Internetomgivningen erbjuder. Att allt inte är förutbestämt och kontrollerat betyder naturligtvis att det finns mer valfrihet men om inläraren inte är van vid det är det osannolikt att han/hon kunde utnyttja innehållet på ett fullständigt sätt.

Att inte ha likadana tidigare studier att vända sig till var samtidigt en källa för både inspiration och ångest. Å ena sidan var jag väldigt entusiastisk för att kunna studera något som inte hade fått närmare uppmärksamhet förut men å andra sidan var jag även rädd för det obekanta; jag ville göra en studie som kunde vara till nytta för alla inlärare av svenskt och/eller engelskt uttal men kände mig osäker på hur jag kunde nå detta mål. Metoden och datainsamlingen är jag nöjd med men kan inte låta bli att undra om jag lyckades göra allt möjligt för att kunna hitta de mångsidigaste webbplatserna. Jag tror inte att sökmotorn eller sökorden var problemet men det var faktiskt en besvikelse att vara tvungen att medge att sådana uttalswebbplatser som jag trodde mig kunna hitta inte existerade. Även om jag fortfarande är av åsikten att uttalsinlärningen kommer att befinna sig mer och mer på nätet i framtiden oroar resultaten mig; ska e-uttalsinlärare av svenskt uttal förbli i underläge eller ska det bli en förändring?

Man ska dock inte dra alltför långtgående slutsatser enbart på grundval av denna studie. Jag tycker att det är viktigt att lägga märke till avsaknaden av svenska uttalswebbplatser men innan man konstaterar att de saknas helt och hållet från nätet måste man förstås analysera även webbplatser som är avgiftsbelagda och webbplatser som förutsätter registrering och/eller nedladdningar. Jag gick igenom hundratals webbplatser men ändå var det enbart en försvinnande liten del av nätets totala innehåll. Att utvidga datainsamlingen är en väg att fortsätta på men först och främst borde det studeras hur inlärarna upplever webbplatserna. Nu har jag haft ett inlära-centrerat perspektiv men på grund av bristfälliga resurser kunde jag inte testa de analyserade webbplatserna med målgruppen. Detta är synd för det är ju inlärarna som avgör om en webbplats fyller sin funktion eller inte. Jag skulle vilja veta t.ex. om inlärarna faktiskt kan tänka sig att använda webbplatserna som det huvudsakliga inlärningsmaterialet eller om det bara är något som jag själv ser som ett utmärkt alternativ, hurdana resultat inlärarna kunde uppnå med webbplatserna samt hur inlärarna skulle utveckla webbplatsernas innehåll och metoder. Vad som också kvarstår att göras är en omfattande och detaljerad testning av webbplatserna där inläraren kan själv mata in ordet/uttrycket vars uttal han/hon vill lyssna på; för närvarande vågar jag inte säga mycket om kvaliteten på ljudfilerna för att jag inte kunde testa de systematiskt på grund av tidsbegränsningar.

LITTERATUR

Referenslitteratur

Aaltonen, O., Iivonen, A., Klippi, A. & Vainio, M. (red.) (2009). *Puhuva ihminen: puhetieteiden perusteet*. Helsinki: Otava

Abrahamsson, N. (2004). Fonologiska aspekter på andraspråksinlärning och svenska som andraspråk. I Hyltenstam, K. & Lindberg I. (red.) *Svenska som andraspråk – i forskning, undervisning och samhälle*. Lund: Studentlitteratur, 79-115

Aittola, T., (1999). Possibilities of Informal Learning Inside and Outside School. I Alheit P. (red.) *Lifelong Learning inside and outside Schools. Collected Papers Vol 1*. Roskilde: Roskilde University Press, 186–198

Alanen, R. Dufva, H. & Kalaja, P. (red.). (2011). *Kieltä tutkimassa. Tutkielman laatijan opas*. Helsinki: Finn Lectura

Alheit P. (red.) (1999). *Lifelong Learning inside and outside Schools. Collected Papers Vol 1*. Roskilde: Roskilde university press

Anthony, N. & Meskill, C. (2010). *Teaching Languages Online*. Houston, TX: Athelstan

Aulanko R., Iivonen, A. & Vainio, M. (red.). *Monikäyttöinen fonetiikka*. Helsingin yliopiston fonetiikan laitoksen monisteita, No 21, 3. uppl. <http://www.helsinki.fi/puhetieteet/julkaisut/21monikayttoinen.pdf> (Hämtad: 12.10.2012), 45-64

Avery, P. & Ehrlich, S. (red.) (2007). *Teaching American English Pronunciation*. 6. uppl. Oxford: Oxford University Press

Bachman, L.F. (1990). *Fundamental Considerations in Language Testing*. Oxford: Oxford University Press

Bannert, R. (1990). *På väg mot svenskt uttal*. Lund: Studentlitteratur

Battelle, J., Enge, E., Fishkin, R., Spencer, S. & Stricchiola, J.C. (2009). *The Art of SEO*. Sebastopol: O'Reilly Media.

Beatty, K. (2003). *Teaching and Researching Computer-Assisted Language Learning*. Harlow: Longman

Benson P. & Voller P. (red.) (1997). *Autonomy and Independence in Language Learning*. London: Longman

- Bolander, M. (2005). *Funktionell svensk grammatik*. 2. uppl. Stockholm: Liber
- Brinton, D.M., Celce-Murcia, M. & Goodwin, J.M. (2010). *Teaching Pronunciation: a Course Book and Reference Guide*. 2. uppl. New York: Cambridge University Press
- Brown, Douglas H. (2006). *Principles of Language Learning and Teaching*. 5. uppl. White Plains, N.Y.: Longman
- Canale, M. (1983). From Communicative Competence to Communicative Language Pedagogy. I Richards, J. & Smith, R.W. (red.). *Language and Communication*. New York: Longman, 2-27
- Canale, M. & Swain, M. (1980). Theoretical Bases of Communicative Approaches to Second Language Teaching and Testing. *Applied Linguistics*, Vol. 1, 1-47
- CEFR (2001). *Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment*. http://www.coe.int/t/dg4/Linguistic/Source/Framework_EN.pdf (Hämtad: 12.9.2012)
- Clarke, A. (2004). *E-Learning Skills*. Basingstoke: Palgrave Macmillan
- Cohen, E. & Mitra, A. (1999). Analyzing the Web. Directions and Challenges. I Jones, S. (red.) *Doing Internet Research. Critical Issues and Methods for Examining the Net*. Thousand Oaks, CA: Sage, 179-202
- Conacher, J.E. & Kelly-Holmes, H. (red.). (2007). *New Learning Environments for Language Learning: Moving beyond the Classroom?* Frankfurt am Main, N.Y.: P. Lang
- Conacher, J.E. & Kelly-Holmes, H. (2007). Thinking beyond the Technology: Towards a Broader Understanding of New Language-Learning Environments. I Conacher, J.E. & Kelly-Holmes, H. (red.) *New Learning Environments for Language Learning: Moving beyond the Classroom?* Frankfurt am Main, N.Y.: P. Lang, 19-30
- Costigan, J.T. (1999). Introduction. Forests, Trees, and Internet Research. I Jones, S. (red.) *Doing Internet Research: Critical Issues and Methods for Examining the Net*. Thousand Oaks, CA: Sage, xvii-xxiv
- Cucchiari, C., Boves, L., Neri, A. & Strik, H. (2002). The Pedagogy-Technology Interface in Computer Assisted Pronunciation Training. *Computer Assisted Language Learning*, Vol. 15, NO. 5, 441-467
- Dufva, H., Tergujeff, E. & Ullakonoja, R. (2011). Phonetics and Foreign Language Teaching in Finland. I Werner S. & Kinnunen T. (red.). XXVI *Fonetiikan päivät*. http://epublications.uef.fi/pub/urn_isbn_978-952-61-0391-4/urn_isbn_978-952-61-0391-4.pdf (Hämtad: 23.9.2012), 63-68
- Elert, C.-C. (1970). *Ljud och ord i svenskan*. Uppsala: Almqvist & Wiksell

- Ellis, N. (2011). Implicit and Explicit Second Language Acquisition and their Interface. I Leow, P & Sanz, C. (red.) *Implicit and Explicit Language Learning: Conditions, Processes, and Knowledge in SLA and Bilingualism*. Washington, D.C.: Georgetown University Press, 35-47
- Ellis, R. (1992). *Second Language Acquisition and Language Pedagogy*. Clevedon: Multilingual Matters
- Ellström, P.-E., Gustavsson, B. & Larsson, S. (red.) (1996). *Lisvlångt lärande*. Lund: Studentlitteratur
- Elson, N. (2007). Unintelligibility and the ESL Learner. I Avery, P. & Ehrlich, S. (red.) *Teaching American English Pronunciation*. 6. uppl. Oxford: Oxford University Press, 229-236
- Engstrand, O. (2007). *Fonetik light [lajt]: kortfattad ljudlära för språkstudier och uttalsundervisning*. Lund: Studentlitteratur
- Eriksson, R. (1993). *Teaching Language Learning: In-Service Training for Communicative Teaching and Self-Directed Learning in English as a Foreign Language*. Göteborg: Acta Universitatis Gothoburgensis
- European Commission (2012). *The Lifelong Learning Programme 2007-2013 – Glossary*. http://ec.europa.eu/education/programmes/llp/guide/glossary_en.html (Hämtad: 11.10.2012)
- Feldman, S. (2002). This is What I Asked for? The Searching Quagmire. I Mintz, A.P. (red.) *Web of Deception. Misinformation on the Internet*. Medford, NJ: Information Today, 175-196
- Felix, U. (2007). Multiplying Modalities: Opening up the Fourth Dimension to the Online Learner. I Conacher, J.E. & Kelly-Holmes, H. (red.) *New Learning Environments for Language Learning: Moving beyond the Classroom?* Frankfurt am Main; N.Y.: P. Lang, 33-41
- Flick, U. (2006). *An Introduction to Qualitative Research*. 3. uppl. London: Sage
- Fraurud, K. & Bijvoet, E. (2004). Multi-etniskt ungdomsspråk och andra varieteter av svenska i flerspråkiga miljöer. I Hyltenstam K. & Lindberg I. (red.) *Svenska som andraspråk – i forskning, undervisning och samhälle*. Lund: Studentlitteratur, 389-418
- Gao, X.A., Lamb T. & Murray, G. (red.) (2011). *Identity, Motivation and Autonomy in Language Learning*. Bristol: Multilingual Matters
- Gardner, J. & Holmes, B. (2006). *E-Learning: Concepts and Practice*. London: SAGE
- Gee, J.P. & Hayes E. (2011). *Language and Learning in the Digital Age*. Abingdon: Routledge
- Google (2012a). *Inuti sök på Google*. http://www.google.com/intl/sv_ALL/insidesearch/ (Hämtad: 29.9.2012)

Google (2012b). *Alternativ och verktyg för sökresultat*. <http://support.google.com/websearch/bin/answer.py?hl=sv&answer=142143&topic=1221265&ctx=topic> (Hämtad: 29.9.2012)

Grasz S., Schlabach J., Sormunen E. & Huhta A. (red.). (2010). *QualiDaF: Qualitätssicherung, Lernziele und Beurteilungskriterien für den fachbezogenen Deutschunterricht*, Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto, Soveltavan kielentutkimuksen keskus

Hakola, O. (2011). *Nätsidor och övningar för träningen av muntliga språkfärdigheter*. http://www.hanaholmen.fi/attachments/article/747/Hakola_Linkkivinkkilista%20ruotsin%20o_piskeluun.pdf (Hämtad: 8.8.2012)

Hildén, R. (2000). Vieraan kielen puhuminen ja sen harjoittelu. I Kaikkonen P. & Kohonen V. (red.) *Minne menet, kielikasvatus?: näkökulmia kielipedagogiikkaan*. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto, opettajankoulutuslaitos, 169–180

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. (2007). *Tutki ja kirjoita*. 13. uppl. Helsinki: Tammi

Hişmanoğlu, M. (2006). Current Perspectives on Pronunciation Learning and Teaching. *Journal of Language and Linguistic Studies*, Vol.2, No.1

Holec, H. (1981). *Autonomy and Foreign Language Learning*. Oxford: Pergamon

Holec, H. (red.) (1988). *Autonomy and Self-Directed Learning: Present Fields of Application = Autonomie et apprentissage autodirigé : terrains d'application actuels*. Strasbourg: Council of Europe

Holec, H. (1996). Self-directed Learning: an Alternative Form of Training. I Holec, H. Little, D. & Richterich, R. (red.). *Strategies in Language Learning and Use: Studies towards a Common European Framework of Reference for Language Learning and Teaching*. Strasbourg: Council of Europe Publishing, 75-124

Holec, H., Little, D. & Richterich, R. (red.). (1996). *Strategies in Language Learning and Use: Studies towards a Common European Framework of Reference for Language Learning and Teaching*. Strasbourg: Council of Europe Publishing

Holmberg, B. (2005). Teaching Foreign Language Skills by Distance Education Methods: Some Basic Considerations. I Holmberg, B., Shelley, M. & White, C. (red.). *Distance Education and Languages. Evolution and Change*. Clevedon: Multilingual Matters, 166-177

Holmberg, B., Shelley, M. & White, C. (red.) (2005). *Distance Education and Languages. Evolution and Change*. Clevedon: Multilingual Matters

Huhta, A. (1993). Suullisen kielitaidon arviointi. I Takala, S. (red.) *Suullinen kielitaito ja sen arviointi*. Kasvatustieteiden tutkimuslaitoksen julkaisusarja B. Teoriaa ja käytäntöä 77. Jyväskylä: Kasvatustieteiden tutkimuslaitos, 143–225

Huhta, A. (2010). Suullisen kielitaidon arviointi: Mitä, miten ja miksi – ja voiko Eurooppalainen viitekehys auttaa siinä? I Grasz S., Schlabach J., Sormunen E. & Huhta A. *QualiDaF: Qualitätssicherung, Lernziele und Beurteilungskriterien für den fachbezogenen Deutschunterricht*, Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto, Soveltavan kielentutkimuksen keskus, 31–55

Huhta, A. & Takala, S. (1999). Kielitaidon arviointi. I Piirainen-Marsh, A. & Sajavaara, K.(red.) *Kielenoppimisen kysymyksiä*. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto, Soveltavan kielentutkimuksen keskus, 179–228

Humphries, L. (2002). How to Evaluate a Web Site. I Mintz, A.P. (red.). *Web of Deception. Misinformation on the Internet*. Medford, NJ: Information Today, 165-173

Hurd, S. (2005). Autonomy and Distance Language Learner. I Holmberg, B., Shelley, M. & White, C. (red.) *Distance Education and Languages. Evolution and Change*. Cleveton: Multilingual Matters, 1-19

Huttunen, I. & Jaakkola H. (övers). (2003) *Eurooppalainen viitekehys: kielten oppimisen, opettamisen ja arvioinnin yhteinen eurooppalainen viitekehys*. Helsinki: WSOY

Hyltenstam, K. & Lindberg, I. (red.) (2004). *Svenska som andraspråk – i forskning, undervisning och samhälle*. Lund: Studentlitteratur

Hymes, D. (red.) (1964). *Language in Culture and Society: A Reader in Linguistics and Anthropology*. New York: Harper & Row

Hämäläinen, K. & Nyssölä, K. (red.) (2001). *Elinikäinen oppiminen Suomessa*. Helsinki: Opetushallitus

Hörnqvist, M. (2003). *Digitala media och hypertext*. <http://www.idehist.uu.se/distans/ilmh/Ren/papyrus04.htm> (Hämtad: 12.9.2012)

Iivonen, A. (2005). Fonetiikan merkitys kielenomaksumisessa ja -opetuksessa. I Aulanko R., Iivonen, A. & Vainio, M. (red.). *Monikäyttöinen fonetiikka*. Helsingin yliopiston fonetiikan laitoksen monisteita, No 21, 3. uppl. <http://www.helsinki.fi/puhetieteet/julkaisut/21monikayttoinen.pdf> (Hämtad: 12.9.2012), 45–64

Iivonen Antti (red.). (2005). *Puheen Salaisuudet. Fonetiikan uusia suuntia*. Helsinki: Gaudeamus

Iivonen, A. & Leiwo, M. (2009). Puheen ja fonologian suhde. I Aaltonen, O., Iivonen, A., Klippi, A. & Vainio, M. (red.) *Puhuva ihminen: puhetieteiden perusteet*. Helsinki: Otava, 59-67

Jarvis, P. (2007). *Globalisation, Lifelong Learning and the Learning Society. Sociological Perspectives*. Abingdon: Routledge

Kaikkonen P. & Kohonen V. (red.). (2000). *Minne menet, kielikasvatus?: näkökulmia kielipedagogiikkaan*. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto, opettajankoulutuslaitos

Kalaja, P. (1999). Kieli ja asenteet. I Piirainen-Marsh, A. & Sajavaara, K. (red.) *Kielenoppimisen kysymyksiä*, Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto, Soveltavan kielentutkimuksen keskus, 45–72

Kalaja, P. (2011). Totta vai tarua? Kieleoppijuus narratiivien valossa. I Alanen, R. Dufva, H. & Kalaja, P. (red.) *Kieltä tutkimassa. Tutkielman laatijan opas*. Helsinki: Finn Lectura, 116–130

Kantelinen, R. & Pollari, P. (red.) (2009). *Language Education and Lifelong Learning*, Joensuu: Joensuun yliopistopaino

Karlsson, F. (2009). Puhe normien järjestelmänä. I Aaltonen, O., Iivonen, A., Klippi, A. & Vainio, M. (red.) *Puhuva ihminen: puhetieteiden perusteet*. Helsinki: Otava, 68-75

Kawai, G. & Keikichi H. (2000). Teaching the Pronunciation of Japanese Double-Mora Phonemes Using Speech Recognition Technology. *Speech Communication*, Vol. 30, NO 2-3, 131-143

Kenworthy, J. (1987). *Teaching English Pronunciation*. London: Longman

Kjellin, O. (2002). *Uttalet, språket och hjärnan: Teori och metodik för språkundervisningen*. Stockholm: Hallgren & Fallgren studieförlag

Knapp K. & Seidlhofer B. (red.) (2009). *Handbook of Foreign Language Communication and Learning*, Berlin: Mouton de Gruyter

Kohn, K. (2009). Computer Assisted Foreign Language Learning. I Knapp, K. & Seidlhofer B. (red.) *Handbook of Foreign Language Communication and Learning*. Berlin: Mouton de Gruyter, 573–596

Koskela, A., Mikkola O. & Ruotsalainen A. (2006). Tieto- ja viestintätekniiikan käyttö kielten, kulttuurien sekä viestinnän oppimisessa. I Lehtonen, M. & Marttila S. & Soronen, J. *Missä on tahtoa – siinä on tie*. Oulu: Oulun yliopiston opetuksen kehittämissyksikkö, 98–112

Kuronen, M. & Leinonen, K. (2010). *Svenskt uttal för finskspråkiga. Teori och övningar i finlandssvenskt och rikssvenskt uttal*. Tampere: Juvenes Print

Lamb T., Murray, G. & Xuesong, A.G. (red.). (2011). *Identity, Motivation and Autonomy in Language Learning*. Bristol: Multilingual Matters

Lancashire, I. (red.). (2009). *Teaching Literature and Language Online*. New York: Modern Language Association of America

Lane, L. (2010). *Tips for Teaching Pronunciation. A Practical Approach*. White Plain, N.Y.: Pearson Longman

Leow, P & Sanz, C. (red.). (2011). *Implicit and Explicit Language Learning: Conditions, Processes, and Knowledge in SLA and Bilingualism*. Washington, D.C.: Georgetown University Press

Levis, J. (2007). Computer Technology in Teaching and Researching Pronunciation. *Annual Review of Applied Linguistics*, Vol. 27, 184-202

Lindberg, I. (2004). Samtal och interaktion – ett andraspråksperspektiv. I Hyltenstam K. & Lindberg I. (red.) *Svenska som andraspråk – i forskning, undervisning och samhälle*. Lund: Studentlitteratur, 461-502

Lyman-Hager, M.A. (2009). Teaching World Languages Online. I Lancashire, I. (red.) *Teaching Literature and Language Online*. New York: Modern Language Association of America, 69-85

Major, R.C. (2001). *Foreign Accent: The Ontogeny and Phylogeny of Second Language Phonology*. Mahwah, N.J.: Erlbaum

McAllister, R. (1994). *Talkommunikation*. Lund: Studentlitteratur

Merriam-Webster (2012). *Dictionary*.
<http://www.merriamwebster.com/dictionary/web%20site> (Hämtad: 29.9.2012)

Mintz, A.P. (red.). (2002). *Web of Deception. Misinformation on the Internet*. Medford, NJ: Information Today

Morgan-Klein, B. & Osborne, M. (2007). *The Concepts and Practices of Lifelong Learning*. Abingdon, N.Y.: Routledge

Mäntylä, T. (2011). *Pronunciation in today's EFL teaching: a study of pronunciation exercises in Finnish EFL textbook series for upper secondary school*. Opublicerad magisteravhandling. Åbo: Institutionen för språk, engelsk filologi vid Åbo universitet

Nationalencyklopedin (2012a). <http://www.ne.se/sok?q=internet> (Hämtad: 29.9.2012)

Nationalencyklopedin (2012b). <http://www.ne.se/webbplats> (Hämtad: 29.9.2012)

Nationalencyklopedin (2012c). <http://www.ne.se/sok?q=inl%C3%A4rning> (Hämtad: 29.9.2012)

Net Market Share (2011). *Desktop Search Engine Market Share*.
<http://www.netmarketshare.com/searchenginemarketshare.aspx?qprid=4&qpcustomd=0&qpaf=-000%09101%09FI%0D> (Hämtad: 25.9.2012)

Odisho, E. Y. (2003). *Techniques of Teaching Pronunciation in ESL, Bilingual & Foreign Classes*. München: Lincom Europa

Paakkunainen, R. (1994). Suullisen kielitaidon harjoittamisesta ja arvioimisesta. I Pohjola, K. (red.). *Näkökohtia kielenopetukseen*. Helsinki: Opetushallitus

- Peacock, M. (2007). *English Pronunciation*. 3. uppl. Opublicerat kursmaterial. Jyväskylä: Jyväskylä universitet
- Pennington, M.C. (1996). *Phonology in English Language Teaching. An International Approach*. London: Longman
- Piirainen-Marsh, A. & Sajavaara, K. (red.) (1999). *Kielenoppimisen kysymyksiä*. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto, Soveltavan kielentutkimuksen keskus, 179–228
- Pohjola, K. (red.) (1994). *Näkökohtia kielenopetukseen*. Helsinki: Opetushallitus
- Poutiainen, R. (2006). *101 kysymystä ja vastausta Google-markkinoinnista*. Helsinki: Talentum Media Oy
- Randell, E. & Räsänen, A. (red.). (1999). *Towards Learner and Teacher Autonomy: Self-Directed Learning as a Departmental Policy for Quality Development in Language Centre instruction*. Jyväskylä: Jyväskylän yliopiston kielikeskus
- Richards, J. & Smith, R.W. (red.). (1983). *Language and Communication*. New York: Longman
- Richards, J.C. & Rodgers, T.S. (2001). *Approaches and Methods in Language Teaching: A Description and Analysis*. 2 uppl. Cambridge: Cambridge University Press
- Richterich R. (1996). Strategic Competence: Acquiring Learning and Communication Strategies. I Holec, H., Little, D. & Richterich, R. (red.). *Strategies in Language Learning and Use: Studies towards a Common European Framework of Reference for Language Learning and Teaching*. Strasbourg: Council of Europe Publishing, 39-74
- Roach, P. (2009). *English Phonetics and Phonology: A Practical Course*. 4 uppl. New York: Cambridge University Press
- Rogerson-Revell, P. (2011). *English Phonology and Pronunciation Teaching*. London: Continuum
- Rosenkrans, K. (2012). *Ryska språkljud med hjälp av svenska språkljud*. <http://web.comhem.se/karl-rosenkrans/rys.ljud-S-c.htm> (Hämtad 4.12.2012)
- Rowntree, D. (1990). *Teaching through Self-Instruction: How to Develop Open Learning Materials*. London: Kogan Page
- Ryan, M. (1997). Preparing Learners for Independence: Resources beyond the Classroom. I Benson, P. & Voller P. (red.). *Autonomy and Independence in Language Learning*. London: Longman, 215-224
- Räsänen, A. (1999). Section 1: Building Skills for Continuous Language Learning and Professional Development: A Summary of Cycle 1 Action Research Findings (1994-1997). I Randell, E. & Räsänen, A. (red.) *Towards Learner and Teacher Autonomy: Self-*

Directed Learning as a Departmental Policy for Quality Development in Language Centre Instruction. Jyväskylä: Jyväskylän yliopiston kielikeskus

Salenius, A. (2011). *Taking it a tad further: comparing English and Swedish course materials in terms of presenting prosody and accent variation.* Opublicerad magisteravhandling. Jyväskylä: Institutionen för språk, engelska språket vid Jyväskylä universitet

SAO (2012). *Svenska Akademiens ordlista.* http://www.svenskaakademien.se/svenska_sprak/svenska_akademiens_ordlista/saol_panna_et/ordlista (Hämtad: 25.9.2012)

Sarajärvi, A. & Tuomi, J. (2009). *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi.* 6. uppl. Helsinki: Tammi

Savignon, S.J. (1997). *Communicative Competence: Theory and Classroom Practice. Texts and Contexts in L2 Learning.* 2. uppl. New York: McGraw-Hill

Schreier, M. (2012). *Qualitative Content Analysis in Practice.* Thousand Oaks, CA: Sage

Seferoğlu, G. (2005). Improving Students' Pronunciation through Accent Reduction Software. *British Journal of Educational Technology.* Vol. 36, NO 2, 303-316

SEOMoz (2011). *The Beginners Guide to SEO.* <http://static.seomoz.org/files/SEOMoz-The-Beginners-Guide-To-SEO.pdf> (Hämtad: 25.9.2012)

Statistikcentralen (2011). *Internetyhteydet ja internetin käyttö.* http://www.stat.fi/til/sutivi/2011/sutivi_2011_2011-11-02_kat_001_fi.html (Hämtad: 18.8.2012)

Takala, S. (2009). Linguistic Features at Different Levels of Language Proficiency: Some Facts, Assumptions and Suggestions. I Kantelinen, R. & Pollari, P. (red.) *Language Education and Life-long Learning.* Joensuu: Itä-Suomen yliopisto, 103–134

Takala, S. (red.) (1993). *Suullinen kielitaito ja sen arviointi.* Kasvatustieteiden tutkimuslaitoksen julkaisusarja B. Teoriaa ja käytäntöä 77. Jyväskylä: Jyväskylän yliopiston kopiokeskus

Tella, S. (1994). Uuden teknologian mahdollisuuksia kielenopetukselle. I Pohjala, K. (red.) *Näkohtia kielenopetukseen.* Helsinki: Opetushallitus, 104–120.

Tiittula, L. (1992). *Puhuva kieli. Suullisen viestinnän erityispiirteitä.* Helsinki: Oy Finn Lectura Ab

Tornberg, U. (2005). *Språkdiradik.* 3 uppl. Stockholm: Gleerup

Torstensson, N. (2010). *Judging the Immigrant: Accents and Attitudes.* Umeå: Umeå universitet

Ushioda, E. (2011). Motivating Learners to Speak as Themselves. I Gao, X., Murray, G. & Lamb, T. (red.) *Identity, Motivation and Autonomy in Language Learning*. Bristol: Multilingual Matters, 11-24

Witt, S.M. & Young S.J. (2000). Phone-Level Pronunciation Scoring and Assessment for Interactive Language Learning. *Speech Communication*, Vol. 30, NO 2-3, 95–108

Wrigstad, T. (2004). Sfi-provet som bedömningsinstrument – teoretiska och praktiska perspektiv. I Hyltenstam K. & Lindberg I. (red.) *Svenska som andraspråk – i forskning, undervisning och samhälle*. Lund: Studentlitteratur, 715–742

Materialet

BBC Learning English: Pronunciation tips. (2010). <http://www.bbc.co.uk/worldservice/learningenglish/grammar/pron/> (Hämtad: 2.12.2012)

Björn Engdahl's Swedish Course (2008). <http://www.onlineswedish.com/main.php> (Hämtad: 2.12.2012)

Embedplus. (2012). <http://www.embedplus.com/dictionary/how-to-pronounce-words-and-use-them.aspx> (Hämtad: 2.12.2012)

Etälukion ruotsi. *Johdantokurssi*. (2012). http://www2.edu.fi/etalukio/psykka_ruotsi/?cmscid=91 (Hämtad: 2.12.2012)

Etälukion ruotsi. *Kurssi 1*. (2012). http://www2.edu.fi/etalukio/psykka_ruotsi/?cmscid=91 (Hämtad: 2.12.2012)

Etälukion ruotsi. *Kurssi 2*. (2012). http://www2.edu.fi/etalukio/psykka_ruotsi/?cmscid=91 (Hämtad: 2.12.2012)

Etälukion ruotsi. *Kurssi 3*. (2012). <http://www2.edu.fi/etalukio/kurseja/ruotsi3/> (Hämtad: 2.12.2012)

Etälukion ruotsi. *Kurssi 4*. (2012). <http://www10.edu.fi/ruotsi4/> (Hämtad: 2.12.2012)

Etälukion ruotsi. *Kurssi 5*. (2012). <http://www10.edu.fi/ruotsi5/> (Hämtad: 2.12.2012)

Fonetiks.org. (2009). <http://fonetiks.org/> (Hämtad: 2.12.2012)

Forvo. (2012). <http://fi.forvo.com/> (Hämtad: 2.12.2012)

ielanguages.com – Free Language Tutorials. (2012). <http://ielanguages.com/> (Hämtad: 2.12.2012)

Lexin. (2012). <http://lexin.nada.kth.se/lexin/> (Hämtad: 2.12.2012)

Phonetics – The Sounds of Spoken Language. (2005). <http://www.uiowa.edu/~acadtech/phonetics/> (Hämtad: 2.12.2012)

Pronuncian – American English Pronunciation. (2011). <http://pronuncian.com/> (Hämtad: 2.12.2012)

Pronunciation lessons. (2002). <http://lc.ust.hk/~material/pl/> (Hämtad: 2.12.2012)

Rachel's English. (2012). <http://www.rachelsenglish.com/> (Hämtad: 2.12.2012)

Ruotsin ääntämissivusto. (2010). <http://users.jyu.fi/~mijukuro/koti> (Hämtad: 2.12.2012)

Safir – svenska och arbetsliv för invandrare. (2008). <http://sfi.halmstad.se/safir/introduktion.htm> (Hämtad: 2.12.2012)

Sounds of English. (2012). <http://www.soundsofenglish.org/> (Hämtad: 2.12.2012)

Sounds of English. *Holly's Corner*. (2012). http://www.soundsofenglish.org/hollys_corner/ (Hämtad: 2.12.2012)

Sozo X. (2012). <http://sozoexchange.com/> (Hämtad: 2.12.2012)

Spoken Skills. (2012). <http://www.spokenskills.com/student-activities.cfm> (Hämtad: 2.12.2012)

Svenska till max. *Nybörjarboken*. (2012). <http://www.nok.se/nok/laromedel/Digitala-laromedel/Demo-Nyborjarbok/> (Hämtad: 2.12.2012)

Svenska till max. *Textbok 1*. (2012). <http://www.nok.se/nok/laromedel/Digitala-laromedel/Demo-textbok-1-stm/> (Hämtad: 2.12.2012)

Svenska till max. *Textbok 2*. (2012). <http://www.nok.se/nok/laromedel/Digitala-laromedel/Demo-textbok-2/> (Hämtad: 2.12.2012)

Tallstugan. (2012). <http://www.tallstugan.se/> (Hämtad: 2.12.2012)

Tur i fonetikens marker. (2002). <http://www2.ling.su.se/staff/hartmut/tur.htm> (Hämtad: 2.12.2012)